

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другий (магістерський) рівень вищої освіти

на тему: Теоретико-практичні аспекти обліку і аудит готової продукції
тваринництва у сільськогосподарському підприємстві

Виконав:

Заковоротний Олександр Олексійович
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Ткаль Ярміла Сергіївна

доцент кафедри обліку і оподаткування

Рецензент:

Вовницька Наталія Олексіївна
головний бухгалтер Фермерського
господарства «ВіКоНТ» Роменського району
Сумської області

Суми – 2025

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітня програма

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Обліку і оподаткування

«Облік і оподаткування» другого
(магістерського) рівня вищої освіти

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » _____ грудня _____

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2023 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ Заковоротному Олександрю Олексійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-практичні аспекти обліку і аудит готової продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві

2. База практичного дослідження:

ТОВ «Агрофірма «Вперед» Сумського району Сумської області

керівник роботи **Ткаль Ярміла Сергіївна, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від _____

р. № _____

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 14 березня 2025 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та

установчі документи, фінансова, статистична, податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і аудиту, монографії, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного

стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити понятійну сутність категорій «витрати», «собівартість»;

вивчити законодавчо-нормативну базу та інформаційне забезпечення з теми дослідження;

провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного господарства;

розкрити стан організації обліку і аудиту;

визначити особливості методики обліку і аудиту у базовому господарстві;

надати пропозиції щодо вдосконалення обліку і контролю в умовах функціонування

досліджуваного господарства;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » грудня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	грудень 2023 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2023 р. - лютий 2024 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	березень-вересень 2024 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - листопад 2024 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	грудень 2024 р. –січень 2025 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	лютий 2025 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	01-09 березня 2025 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	10-18 березня 2025 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	19 березня 2025 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	19-23 березня 2025 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	24 березня 2025 р.	

Здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем

Олександр ЗАКОВОРОТНИЙ

Керівник роботи

Ярміла ТКАЛЬ

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНИК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і менеджменту

Світлана ЛУКАШ

АНОТАЦІЯ

Заковоротний О.О. Теоретико-практичні аспекти організації обліку і аудит готової продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», СНАУ, Суми. 2025 р. Рукопис.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню з'ясуванню основних теоретико-практичних аспектів організації обліку і аудит готової продукції тваринництва ТОВ «Агрофірма «Вперед» Сумського району Сумської області.

Розглянуто нормативне регулювання організації обліку і аудит готової продукції тваринництва. Наведено основні теоретико-методичні засади організації обліку і аудит готової продукції тваринництва. Досліджено організаційно-інформаційне забезпечення організації обліку і аудит готової продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві.

За результатами аналізу організації обліку і аудит готової продукції тваринництва здійснене узагальнення та досліджено тенденції удосконалення. При дослідженні питань було виявлено, що розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність компаній у розробці та прийнятті управлінських рішень.

Також було розглянуто нормативно-правову базу, зазначено, що нормативні документи поділяються на законодавчі (закони, акти, укази, постанови, що регулюють бухгалтерський облік), також виділяють методологічний рівень (внутрішні стандарти, нормативні акти міністерств) та організаційний рівень (робочі документи).

Окрема увага приділена проблемам організації обліку і аудит готової продукції тваринництва даного суб'єкта та рекомендаціям щодо їхнього вирішення, теоретичним підходам до дослідження даної проблематики, шляхам до їх врегулювання. Запропоновано можливі шляхи удосконалення організації обліку і аудит готової продукції тваринництва даним суб'єктом. Досліджуються теоретичні засади формування витрат виробництва сільськогосподарського підприємства. Розглядається організація обліку витрат на виробництво продукції у господарстві, а також чинники, які впливають на фінансовий стан. Обґрунтовано економічну вигідність запровадження автоматизованої системи обліку витрат та необхідність розробки і впровадження комплексної системи управління формуванням витрат виробництва. Виправлення даних недоліків має призвести до позитивної зміни.

Ключові слова: організація, облік, аудит, аналіз, методи, дослідження, бухгалтер.

ABSTRACTS

Zakovorotnyi O.O. Theoretical and practical aspects of organization of accounting and audit of finished livestock products in an agricultural enterprise

Master's thesis for a master's degree in specialty 071 "Accounting and Taxation", Sumy National Agrarian University, Sumy. 2025. Manuscript.

The qualification work is devoted to the study of clarifying the main theoretical and practical aspects of the organization of accounting and audit of finished livestock products of LLC "Agrofirma 'Vpered' of Sumy district, Sumy region.

The article considers the normative regulation of the organization of accounting and audit of finished livestock products. The basic theoretical and methodological principles of organization of accounting and audit of finished livestock products are presented. The organizational and informational support of the organization of accounting and audit of finished livestock products in an agricultural enterprise is studied.

Based on the results of the analysis of the organization of accounting and audit of finished livestock products, the trends of improvement are generalized and investigated. The study of the issues revealed that the development of market relations increases the responsibility and independence of companies in the development and adoption of management decisions.

The regulatory framework was also reviewed, and it was noted that regulatory documents are divided into legislative documents (laws, acts, decrees, resolutions regulating accounting), and the methodological level (internal standards, ministerial regulations) and organizational level (working documents) are also distinguished.

Particular attention is paid to the problems of organization of accounting and audit of finished livestock products of this entity and recommendations for their solution, theoretical approaches to the study of this issue, ways to resolve them. Possible ways to improve the organization of accounting and auditing of finished livestock products by this entity are proposed. The theoretical foundations of formation of production costs of an agricultural enterprise are studied. The organization of accounting for production costs in the farm, as well as the factors that affect the financial condition are considered. The economic profitability of introducing an automated cost accounting system and the need to develop and implement an integrated management system for the formation of production costs are substantiated. Correction of these shortcomings should lead to a positive change in.

Keywords: organization, accounting, audit, analysis, methods, research, accountant.

ЗМІСТ

ВСТУП	11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	15
1.1 Готова продукція тваринництва як об'єкт обліково-контрольної системи підприємства	15
1.2 Концептуальні основи обліково-контрольного забезпечення готової продукції тваринництва	19
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту готової продукції тваринництва	23
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА У ТОВ «ВПЕРЕД» СУМСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	27
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	27
2.2 Організація обліку готової продукції тваринництва у ТОВ «Агрофірма «Вперед»	41
2.3 Напрями удосконалення облікового забезпечення готової продукції тваринництва на підприємстві	45
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	52
3.1 Напрями аудиту готової продукції тваринництва	52
3.2 Вдосконалення процедури аудиту готової продукції тваринництва	59
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сільськогосподарське виробництво за останні роки зіткнулося з труднощами, зумовленими викликами світового характеру – кризою в економіці, глобальною пандемією COVID-19 і національного – військові дії в Україні, наслідки яких позначилися у закритті кордонів, складнощі у транспортуванні та логістиці ресурсів, зниженні попиту та купівельної спроможності споживачів. Виробництво продукції тваринництва охоплює численні процеси, пов'язані з придбанням та споживанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Використані ресурси є витратами організації, виходячи з яких формується собівартість готової продукції, відбита у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності господарюючого суб'єкта. Отримувана інформація може використовуватися організацією для підвищення ефективності діяльності та управління, але для цього вона має відповідати законодавству це досягається в процесі контролю. У подальшому, проконтрольовані дані можуть бути джерелом інформації, щодо оцінки ефективності вкладених витрат.

Значний внесок у дослідження удосконалення обліку і аудиту готової продукції тваринництва зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: Артеменко Н.В. [2], Бондаренко Н.М. [5], Боярський Ю.І. [6], Бурко К.В. [7], Баришевська І.В. [4], Баришевська І.В. [4], Баришевська І.В. [4], Васильєва В.Г. [8], Варченко О.М. [9], Домбровська Н.Р. [15], Ігнатенко М.М. [19], Іщенко Я.П. [20], Копотієнко Т.Ю. [21], Панченко І.А. [28], Радєва О.Г. [30]. Втім опрацювання їх робіт вказує на те, що на разі все-таки залишаються спірними теоретичні положення і наявні проблемні питання щодо обліку і аудиту готової продукції тваринництва, що вимагають поліпшення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Сумського національного аграрного університету та здійснювалась у рамках

науково-дослідної теми: «Науково-методичне супроводження облікового процесу формування фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва» (№ держ. реєстр. 0124U001859, 2024-2029 рр.), у межах яких автором обґрунтовані напрями вдосконалення організації обліку і аудиту готової продукції тваринництва.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретико-практичних аспектів обліку і аудиту готової продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві відповідно до національних стандартів та розробленні пропозицій щодо їх вдосконалення.

Завдання дослідження. Необхідність реалізувати мету дослідження допомагає вирішення в даній роботі наступних завдань:

- дослідити економічний зміст витрат на виробництво продукції їх класифікацію для потреб управління підприємством;
- розглянути діючу нормативно-законодавчу базу з обліку витрат виробництва;
- висвітлити дійсний стан та методику бухгалтерського обліку витрат на виробництво продукції;
- надати фінансово-економічну характеристику господарства;
- розкрити характеристику організації обліку і аудиту готової продукції тваринництва та надати оцінку базових основ облікової політики підприємства;
- розглянути документальний супровід й облікове забезпечення господарських операцій щодо обліку і аудиту готової продукції тваринництва та окреслити напрями покращення;
- вказати напрями удосконалення обліку і аудиту готової продукції тваринництва в сучасних умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Дослідження базується на діалектичному методі пізнання та використовує різні загальнонаукові методи, такі як спостереження, порівняння, абстракція, індукція і дедукція, вимірювання взаємозв'язків, аналіз та синтез, історичний і логічний підходи, узагальнення.

Об'єктом дослідження є теоретико-практичні аспекти обліку і аудиту на базі ТОВ «Агрофірма «Вперед» Сумського району Сумської області.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку і аудиту готової продукції тваринництва у сільськогосподарському підприємстві.

Інформаційна база дослідження: документація підприємства, яка була надана для аналізу, статті, вебінари з досліджуваного питання, результати міжнародних та відчизняних наукових конференцій.

Наукова новизна в виражається теоретичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань щодо вдосконалення формування і функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення і аудиту готової продукції тваринництва. Найбільш вагомими результатами, що характеризують наукову новизну, є такі:

удосконалено:

- наказ «Про облікову політику» господарства необхідними елементами бухгалтерського обліку, що дасть змогу більш повно висвітлити питання організації бухгалтерського обліку та посилити контроль.;

набули подальшого розвитку:

- запропоновано схему заходів щодо проведення інвентаризації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у наданні пропозицій та рекомендацій, що описані в кваліфікаційній роботі для вдосконалення обліку і аудиту готової продукції тваринництва.

Апробація результатів дослідження. Результати проведених досліджень, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на науково-практичній конференції «Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства» (м. Харків, 11-13 березня 2025 року) та конференції «Новітні технології сучасного суспільства» (м. Харків, 23 березня 2025 року).

Публікації. Результати дослідження доповідалися на науково-практичних конференціях. Основні результати дослідження публікувались у

двох наукових працях автора, в тому числі 2 тези доповіді.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 71 сторінка, робота містить 12 таблиць, 8 рисунків. Список використаних джерел – 34 джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

1.1 Готова продукція тваринництва як об'єкт обліково-контрольної системи підприємства

Мета бізнесу – заробляти гроші, а виробництво продукту чи послуги вважається частиною цієї діяльності або взагалі визнається бізнесом. Процеси бізнесу в торговельних підприємствах є результатом діяльності виконуваних завдань, які вкладаються у створення продукту, який потрібен споживачеві (рисунок 1.1).

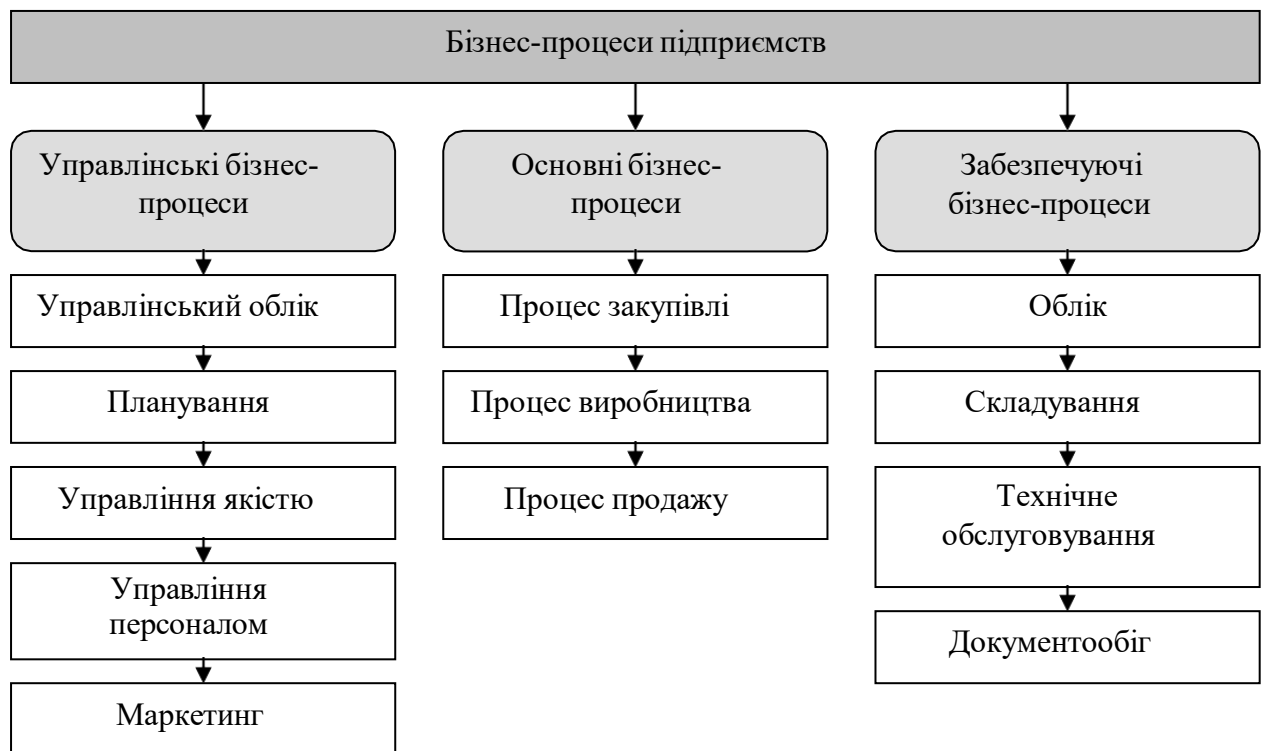

Рисунок 1.1 – Бізнес-процеси підприємств

Джерело: систематизовано автором на основі джерела [26]

На виробництво продукції впливає безліч факторів, включаючи форму власності та напрямок спеціалізації компанії, ці фактори залежать від

комплексу пов'язаних бізнес-процесів, які складають внутрішнє середовище компанії. спостерігається тенденція до зменшення кількості дрібних, неуспішних виробництв та усунення інтересів сільгоспвиробників щодо пріоритетних напрямків.

Стабільний стан сільськогосподарського виробництва в Україні сприяє прогресуванню збільшення виробництва продукції тваринництва та розвитку нових методів для внутрішнього ринку. І навпаки, програма підтримки держав і програма розвитку сільського господарства та регулювання ринків сільськогосподарської продукції, корисних копалин і продовольства стали частиною найближчої та середньострокової перспективи сталого розвитку галузі тваринництва. У планах розвитку також плани створення нових ферм від середніх сімейних до великих підприємств, удосконалення заходів державної підтримки, які передбачають інвестиційні субсидії та пільгове кредитування, впровадження програм навчання фермерів у рамках проектного менеджменту, розробка стратегій комерціалізації та створення системи заходів для збереження внутрішнього ринку.

У виробництві тваринницької продукції також задіяні внутрішні резерви, які підвищують продуктивність, ефективні процеси та рішення, які приймаються щодо мети виробництва тваринницької продукції та продовольчої безпеки країни. Крім того, господарський процес супроводжується затратою значної кількості трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Завдяки внутрішньому контролю та обліку належним чином організовані системи ефективно усувають втрати виробництва, знижують собівартість продукції та забезпечують субсидії, необхідні для розвитку виробництва та безперервності бізнесу.

Через технологічну переробку ресурси, які споживаються, створюють готову продукцію, побічні продукти, які використовуються як добрива (органіка). Зв'язок між процедурою виробництва, використанням спожитих ресурсів і кінцевими результатами виробництва продукції тваринництва зображено на рисунку 1.2.

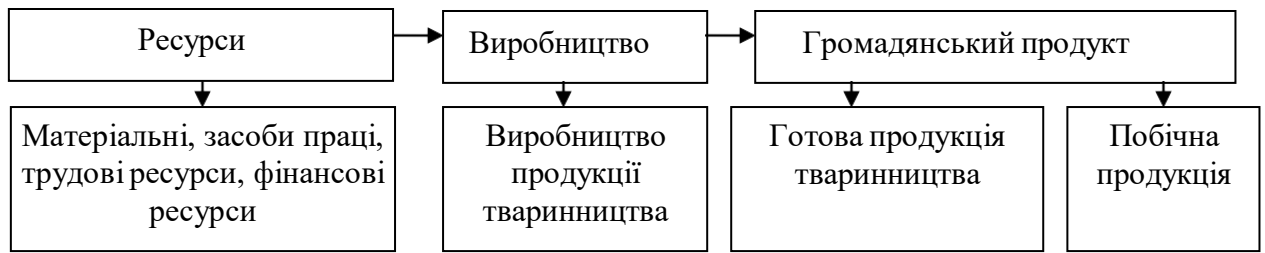

Рисунок 1.2 – Склад та взаємозв'язки елементів виробничо-господарських процесів виробництва продукції тваринництва

Джерело: систематизовано автором на основі джерела [26]

Процедура виробництва продукції тваринництва передбачає координацію чотирьох етапів: планування виробничого процесу (бізнес-план), придбання ресурсів, виконання завдання та отримання продукції в готовому вигляді. Всю готову продукцію тваринництва, а також систему обліку та контролю можна вважати кінцевим продуктом виробничого процесу підприємства. Це може бути продукція, яка виробляється на цьому підприємстві, вся продукція підприємства здана на склад підприємства згідно встановленого протоколу приймання, а також готова до реалізації. Темпи зростання обсягів виробництва продукції, підвищення якості безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність підприємства.

Підприємства виробляють продукцію згідно з вимогами споживачів, які укладаються договорами, а також плановими завданнями, що дозволяють збільшити обсяги продукції, що випускається, розширити асортимент і підвищити якість. У спеціалізованих наукових виданнях концепція, призначення, функції та структура готової продукції, як правило, є предметом інтенсивного дослідження.

Як задокументовано Подолянчуком О.А.: «продукція, яка готова, є частиною інвентарю та сільськогосподарської продукції, створеної компанією, ця продукція призначена для подальшого розповсюдження, внутрішнього використання та не потребує жодних технічних чи біологічних змін» [22].

У науковій статті «Теоретичні основи оцінки готової продукції

тваринництва»: Кузуб М.В. зазначає, що «продукти тваринного походження з високою біологічною цінністю, такі як м'ясо, молоко, яйця тощо, вважаються основними продуктами харчування» [12]. У книзі «Технологія виробництва продукції тваринництва» за редакцією О.Т. Бусенко. Продукти тваринного походження (м'ясо, молоко, яйця та вовна), а також механічна праця тощо також вважаються формою їжі, яка була змінена в організмі.

Міценко Н.Г. та Федик О.І. вважають, що: «продукція тваринництва є одним із основних високоякісних, висококалорійних продуктів харчування населення і є важливим внеском в економіку країни, процвітання країни, а здоров'я та благополуччя нації залежить від його ефективного виробництва» [17].

Усі підприємства, незалежно від виду господарської діяльності, розміру та форми власності, ведуть облік готової продукції тваринництва, яка входить до складу товарно-матеріальних цінностей організації. У бухгалтерському обліку готові продукти зазвичай відображаються за фактичною вартістю. Облік готової продукції тваринництва має вирішальне значення для управління, цей етап є частиною системи, що забезпечує економічну безпеку. Особливостями обліку та нагляду за готовою тваринницькою продукцією є: сезонна складова, яка, як правило, зумовлює необхідність обліку та контролю продукції за стандартною нормою. У результаті фактичну собівартість можна визначити лише наприкінці звітного періоду; використання на підприємствах низькотехнологічних методів документообігу, які уповільнюють процес калькулювання собівартості готової продукції; відсутність капітальних вкладень в автоматизацію процесу калькулювання собівартості готової продукції.

Удосконалення обліку та нагляду за готовою продукцією тваринництва зумовлює необхідність аналізу альтернативних підходів до обліку, встановлення перевірених рішень, що не відхиляються від міжнародних стандартів. Також постає питання оплати отриманої продукції, виконаної праці та наданих послуг. Зрештою, кожна компанія повинна була виробляти

продукцію або завершувати проекти з відстрочкою платежу, і їм доводилося боротися з неплатежами. Корпорація повинна розуміти, які законні засоби необхідні для стягнення грошей і як правильно організувати стягнення дебіторської заборгованості.

1.2 Концептуальні основи обліково-контрольного забезпечення готової продукції тваринництва

Сучасне управління виробництвом вимагає не тільки вищої інформації, отриманої в результаті аналізу інформації, але й її постійного накопичення та моніторингу в системі обліку та аналітичної системи. Управлінський ланцюжок на даний момент не має необхідних даних у системі обліку, його необхідно доповнити інформацією про вартість елементів, місця їх виникнення за різними виробничими ділянками компаній, види продукції, з якої вони виготовляються, і вартість ресурсів, а також причини та наслідки їх відхилення від норми.

Продукція, яка закінчується в сільськогосподарських підприємствах, обліковується у другому класі грошового виразу, тобто сума витрат є випуском продукції. В системі бухгалтерського обліку складу картки, які відкриваються на кожную позицію (в книгах), є тільки натуральними вимірами. Облік продукції на складському обліку здійснюється за накладними з цехів. Бухгалтер зобов'язаний щоденно приймати документи з інвентаризації минулого дня. Достовірність обліку складу підтверджується підписом бухгалтера на картці, яка веде бухгалтерський облік складу. За місячними відомостями зі складу матеріально відповідальна особа підраховує на кінець кожного місяця величину залишку товарно-матеріальних цінностей за найменуваннями продукції, одиницями виміру, кількістю і здає в бухгалтерію.

Підприємствами, які займаються виробництвом готової продукції тваринництва, на підставі укладених договорів із споживачами та

постачальниками сплановано випуск продукції, приділено увагу попиту та конкуренції продукції, а також розширенню її асортименту. У процесі реалізації визначається попит на даний продукт, виявляється рівень конкуренції, продумуються способи підвищення якості та доходу.

Для виробничого підприємства виручка від реалізованої продукції є основним джерелом коштів для продовження діяльності, це вимагає системного підходу до випуску, транспортування та реалізації готової продукції, всі ці витрати пов'язані з фінансовим результатом. Застосування варіанту ціноутворення на продукцію тваринництва за типовою собівартістю доцільно в галузях, що мають масовий або серійний характер виробництва, а також у великій кількості продукції, що має назву. Перевагами використання нормативної собівартості як облікової ціни є простота ведення оперативного обліку ходу готової продукції, постійність облікової ціни, єдність оцінки в планово-аналітичному обліку.

Фактична собівартість виробництва використовується як ціна продукції; це зазвичай використовується для дрібносерійного та масового виробництва продукції з обмеженим асортиментом. Оцінка готової продукції тваринництва за фактичною виробничою собівартістю враховує вплив рентабельності виробництва на більші економічні витрати. Ці витрати розподіляються за типом діяльності, продукту, залученої праці та наданих послуг. Їх витрата визначається повними витратами виробництва, тому уникнути покриття витрат неможливо. Крім того, така система оцінки трудомістка, громізка, не має достатнього обґрунтування розподілу накладних витрат, допускається викривлення реальної вартості продукції, послуг, робіт. Вважається, що цей метод оцінки підходить для компаній з обмеженими ресурсами.

Контроль виробничого циклу, який включає як управління витратами, так і оцінку бізнес-процесів, має вирішальне значення для вирішення проблем у бізнес-процесі. Під час кризи вкрай важливо отримувати доречну інформацію про стан бізнесу, яка має значення для прийняття рішень, у

зв'язку з цим виконуються завдання, які викликають розумну, обмежену довіру, а також підготовка звітів щодо окремих фінансових показників відповідно до вітчизняних і міжнародних стандартів.

Формування концептуальних засад контрольного забезпечення, поставленої перед узгодженою процедурою задачі базується на аналізі існуючих теоретичних засад контролю, виявленні питань, які є проблемними в теорії та практиці контролю в цілому, перевірці вивченої обліково-аналітичної інформації. Такий порядок перевірки обліку витрат та оцінки його ефективності також зумовлює необхідність розробки теоретичних основ та створення концептуальної моделі, що дозволить як оптимізувати процес контролю, так і підвищити якість перевірки.

Ми припускаємо, що метою контролю продукції тваринництва є оцінка обґрунтованості та потенціалу успіху обліку витрат та звітності, а також висловлення думки щодо надійності системи. Важливо визначити мету контролю та коло завдань, які поставлені для її досягнення.

У процесі регулювання готової продукції тваринництва через комплексний характер поставленої мети обов'язки поділяються на три напрямки: 1) перевірка відображення фактів господарського життя та методики ведення бухгалтерського обліку витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва відповідно до встановлених правил; 2) перевірка дотримання вимог законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності з метою визначення законності відображених витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва та 3) оцінка обґрунтованості та ефективності витрат виробництва з метою формування собівартості продукції тваринництва, що відповідає нормам законодавства (рисунок 1.3).

Визначення та атрибути завдань, пов'язаних із контролем витрат у виробництві продукції тваринництва, дозволять нам визначити: а) чи призводить впровадження правил бухгалтерської (фінансової) звітності до висновку, що інформація є правильною та її слід повідомляти, б) чи

призводить оцінка інформації про бізнес-процеси до висновку, що інформація є ефективною чи має значний вплив на цільову аудиторію, і в) чи є ефективним представлення інформації за допомогою візуальних чи вербальних засобів.

Рисунок 1.3 – Завдання контролю витрат на виробництво продукції тваринництва

Джерело: систематизовано автором на основі джерела [26]

З проведеного дослідження можна зробити висновок, що перевірка витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, залежить від правильності ведення порядку складання фінансової звітності та встановлення відповідності існуючим правилам обліку витрат щодо нормативних документів. У зв'язку з цим для успішної роботи підприємства першорядне значення має повний облік готової продукції, регулювання збуту, офіційна система розрахунків з покупцями.

1.3 Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту готової продукції тваринництва

Основна мета законів України – забезпечити послідовний облік майна, зобов'язань і господарських операцій усіх організацій. Фінансово-господарська діяльність компаній в Україні регулюється формальними правилами, які мають регулювати всю діяльність компаній.

Вважаємо, що система формально-інституційного регулювання включає чотири складові:

1. Укази, постанови, закони та постанови, які оприлюднюються та санкціонуються Президентом, Урядом України;
2. Національні правила (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України та його структурними підрозділами,
- 3 листи, інструкції та методичні пропозиції Міністерства фінансів України,
4. Внутрішні документи, що розробляються підприємством.

На першому рівні системи перераховані основні обов'язки, принципи та вимоги до бухгалтерського обліку, вони є обов'язковими для всіх організацій на території нашої країни та становлять правову основу бухгалтерського обліку на підприємствах.

Другий рівень складається з національних правил бухгалтерського обліку, які сформульовані відповідно до основних принципів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Ці документи є загальними, оскільки встановлюють загальні правила організації та ведення бухгалтерського обліку, які застосовуються до всіх юридичних осіб, незалежно від їх статусу, форми власності та виду діяльності.

На третьому рівні порядок відображення в бухгалтерському обліку готової продукції базується на Плані рахунків та Інструкції про його застосування, а також методичних правилах.

Четвертий рівень у системі формально-правового регулювання заповнюють документи, які є основою для діяльності організації, ці документи розглядають методологічні та інституційні аспекти бухгалтерського обліку, а також визначення підходів до розкриття інформації щодо бухгалтерського обліку, вони також інтерналізовані.

Таким чином, облік і нагляд за готовою продукцією тваринництва в Україні регулюється чотирирівневою системою нормативно-правових актів, яка затверджується урядом.

Він охоплює законодавство, правила, методи роботи та організацію, а також адміністративний та інституційний рівні. Основні правила ведення фінансового обліку інформації про готову продукцію тваринництва та її відображення у звітності; це задокументовано в НП(С)БО 9, затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 або виготовлена готова продукція тваринництва обліковується на балансі так, як вона була придбана або вироблена. Склад первісної вартості змінюється залежно від способу надходження продукції тваринництва в господарство (партерний, готівковий, безоплатний або бартерний).

Підприємство, яке розраховує ціну готової продукції тваринництва у фінансовій звітності, використовує найменшу з двох оцінок: - чиста вартість реалізації, - первісна вартість (первісна вартість).

Чиста вартість реалізації – це очікувана вартість продажу активу при звичному бізнес-шляху мінус витрати на виробництво та продаж. Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси»: «фактична грошова оцінка запасу визначається шляхом відрахування очікуваної ціни запасу плюс очікувана собівартість виробництва та реалізації» [27].

Для створення резервів такого типу використовується чиста вартість реалізації, вартість якої зменшилася в результаті формування економічної звітності або стала невідповідною для передбачуваної фінансової вигоди від проекту, тепер вона вважається резервом. Як наслідок, НП(С)БО допускає лише оцінку запасів, не має додаткових методів оцінки.

Нормативно-правові акти Податкового кодексу України щодо обліку виробничих запасів:

1) Податковий кодекс України від 12 лютого 2010 року № 2755-VI був первісною редакцією наказу (без змін і доповнень).

2) Цивільний кодекс України № 435-IV Дата народження 16.01.2003 р. (із змінами та доповненнями) [43].

3) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [26].

4) Вказівки щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку управління активами, капіталом, зобов'язаннями та господарськими операціями підприємств і організацій, затверджені наказом Міністерства фінансів України 30 листопада 1999 р. № 291 (доповнено) [6].

5) Національна систематика суб'єктів бухгалтерського обліку (стандарт) 30 «Біологічні активи», затверджена Міністерством фінансів від 18 листопада 2005 р. № 790 [30].

Порядок розрахунку суми податку на додану вартість визначено Інструкцією з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1997 р. (із змінами, внесеними 24.12.2004 р. наказом Міністерства фінансів України).

При плануванні обліку та нагляду за готовою тваринницькою продукцією важливо використовувати законодавчі та нормативні документи України. Основними засадами бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухоблік та фінансова звітність». Цей законодавчий акт описує правові засади фінансової звітності в Україні та порядок і організацію бухгалтерського обліку. Цей документ поширюється на всіх юридичних осіб, які вважаються підприємцями, незалежно від їх формального чи неформального характеру, а також на тих, хто веде підприємницьку діяльність, на всіх яких поширюються вимоги закону щодо ведення простого фінансового обліку, обчислення витрат та визначення доходів і витрат відповідно до законодавства. Цим законом встановлено, що бухгалтерський

облік ґрунтується на принципах: автономності, послідовності, єдиної грошової оцінки, первісної вартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, обачності, періодичності, повного охоплення, послідовності, переваги змісту над формою.

Основні принципи методології обліку готової продукції тваринництва та її економічної ідентифікації задокументовані в НП(С)БО 9 «Запаси». Державні стандарти бухгалтерського обліку були похідними від міжнародних стандартів, які враховували особливості національної економіки України, внаслідок чого НП(С)БО 9 «Запаси» має декілька схожих рис з Міжнародними стандартами фінансової звітності 2 «Запаси», зокрема щодо спільних рис поняття та умов, за яких визнаються запаси, а також методу оцінки запасів.

На основі документально підтверджених галузевих нормативних документів здійснюється облік і нагляд за готовою продукцією тваринництва на підприємствах. Кожен наступний рівень регуляторного нагляду визначає порядок обліку та нагляду за окремими об'єктами, підприємствами, організаціями.

Якщо є суперечливі документи, вищий рівень вирішить їх. Важливість організації обліку і аудиту готової продукції тваринництва є першорядною, це здійснюється через нормативне регулювання, яке визначає основні методи та порядок організації обліку в цій галузі. Крім того, важливо визнати, що нормативні акти та закони мають бути актуальними з відповідними змінами та доповненнями. У зв'язку з цим керівники і бухгалтери компаній повинні швидко реагувати на зміни, що відбуваються.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА У ТОВ «ВПЕРЕД» СУМСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Агрофірма «Вперед» знаходиться в с. Миколаївка Сумського району Сумської області, вул. Шевченка, 68.

Підприємство засноване у 2000 р. Займається вирощуванням зернових та олійних культур, також вирощуванням свиней. Основні культури: пшениця, кукурудза, соняшник та соя.

Головним завданням товариства є виробництво продукції рослинництва, а також її переробка і реалізація. Предметом діяльності є сільськогосподарське вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур, торгівля продукцією власного виробництва; закупівля у населення продукції рослинництва, її переробка, реалізація; надання послуг фізичним і юридичним особам в обробітку землі і збирання врожаю, ремонтні та технічні: обслуговування автомобілів і сільськогосподарської техніки тощо.

ТОВ Агрофірма «Вперед» створене на засадах угоди між юридичними особами і громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку. Воно має статутний фонд, поділений на частки у розмірах, визначених установчими документами. Воно створене, як правило, при наявності групи власників, для якої характерна певна єдність інтересів, достатня для прийняття одностайного рішення з провідних питань спільної підприємницької діяльності (про визначення основних напрямів діяльності товариства, затвердження його планів та звітів про їх виконання, внесення змін до статуту, про виключення учасника з

товариства).

Для товариства характерні двоступенева структура управління (загальні збори- виконавча дирекція або директор), голосування відповідно до розмірів частки учасника у статутному фонді.

Учасники товариства несуть відповідальність за його зобов'язаннями тільки у розмірі своєї частки у статутному фонді. Учасник товариства, який систематично не виконує або неналежним чином виконує свої обов'язки, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства, може бути виключений з товариства за рішенням загальних зборів.

Товариство створене і діє на підставі установчого договору між учасниками про його створення та статуту товариства. В установчих документах визначено, предмет та цілі його діяльності, склад засновників, найменування і місцезнаходження товариства, розмір і порядок утворення статутного фонду, розміри часток кожного з учасників, розмір, склад і порядок внесення ними вкладів, склад і компетенцію загальних зборів, голови та дирекції (директора), порядок прийняття рішень органами товариства, перелік питань, при вирішенні яких потрібна одностайність, порядок внесення змін до установчих документів, порядок ліквідації і реорганізації товариства.

Учасники товариства несуть відповідальність у межах їх внесків до статутного фонду. Даний вид товариства виявився зручною формою організації сільськогосподарського товариства, насамперед для груп людей, які довіряють один одному та готові нести однакову, але не повну відповідальність за діяльність свого підприємства. В аграрних підприємствах корпоративного типу, якими є товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства (відкритого та закритого типів), визначальна роль належить їх учасникам та акціонерам. При створенні аграрних підприємств громадяни та юридичні особи спочатку стають засновниками, а після державної реєстрації: учасниками – у товариствах з обмеженою відповідальністю; акціонерами – в акціонерних товариствах (відкритого та

закритого типів). Органами управління товариств з обмеженою відповідальністю є збори учасників або збори уповноважених ними представників, дирекція і ревізійна комісія.

Форма розподілу праці та розміщення підприємства зумовлює спеціалізацію. Спеціалізація – це переважний розвиток виробництва одного або кількох видів продукції в окремих регіонах, підприємствах чи їх підрозділах. Спеціалізація вимагає зосередження засобів виробництва та робочої сили для організації розвитку галузей і виробництва певних видів продукції. Спеціалізація визначається на основі розрахунку структури товарної продукції, представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Структура та склад обсягів товарної продукції

Вид товарної продукції	2021 р.		2023 р.		В середньому 2021-2023 рр.	
	виручка, тис. грн	питома вага, %	виручка, тис. грн	питома вага, %	виручка, тис. грн	питома вага, %
Продукція рослинництва	130450,5	94,8	91255,0	95,5	110751	95,0
Зернові та зернобобові	99764,3	72,5	70328,5	73,6	85103,4	73,0
в т. ч. пшениця	38529,6	28,0	26277,6	27,5	32409,2	27,8
кукурудза на зерно	44033,9	32,0	31533,1	33,0	37888,5	32,5
ячмінь	17200,7	12,5	12995,5	13,6	15155,4	13,0
Соя	11696,5	8,5	7644,4	8,0	9676,1	8,3
Соняшник	18989,6	13,8	13282,1	13,9	15155,5	13,0
Продукція тваринництва	7155,5	5,2	4299,9	4,5	5712,4	4,9
Приріст свиней	7155,5	5,2		4,5	5712,4	4,9
Всього	137606	100,0	95555	100,0	116580	100

Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства, ф. 50-с.-г

Дослідивши дані таблиці 2.1 ми можемо визначити, що асортимент продукції, якій пропонує підприємство не є досить широким. Найбільшу питому вагу займає продукція рослинництва, зокрема зернові та зернобобові, це в середньому складає 73%, майже однаково припадає на пшеницю і кукурудзу на зерно, відповідно 27,8% і 32, 5%. Продукція тваринництва, зокрема вирощування свиней займає майже 5% .

Фірма характеризується не тільки наявністю економічних активів, але й роботою досвідченого персоналу, який представлений трудовим потенціалом підприємства, таблиця 2.2. Керівництво ТОВ «Агрофірма «Вперед» пропонує своїм співробітникам належні умови праці з системою лояльності.

Таблиця 2.2 – Динаміка чисельності працівників та оплати праці

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до- 2021 р.,+;-
Середньооблікова чисельність працівників всього, осіб	120	116	104	-16
Відпрацьовано 1 робітником днів, в середньому по підприємству	282	286	284	2
Фонд оплати праці, тис. грн.	11206	11236	11431	225
Середньомісячна заробітна плата, грн.	7782,3	8072,2	9160,0	1377,7

Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства, ф. 1-пв

Дані в таблиці 2.2 говорять про те, що середньооблікова чисельність працівників протягом 2021-2023 років зменшилась на 16 осіб (14,5%). Досліджуючи фонд оплати праці, то можна говорити, що показники мають тенденцію до зростання, а саме відбулось збільшення до 11431 тис. грн в 2023 році. Тенденцією такого росту став приріст середньомісячної заробітної плати на 17% (1377,7 грн). Позитивною є динаміка підвищення кількості відпрацьованих днів 1 працівником на 1 день.

Відмітимо, що протягом досліджуваних років підприємство не мало достатніх можливостей для інвестування в основні фонди, що значно допомогло б модернізувати обладнання на підприємстві. Ефективність використання основних виробничих фондів ми можемо спостерігати у таблиці 2.3.

Дані, які ми можемо спостерігати в таблиці говорять про зниження показника фондівдачі до 1, 54 грн, який на 5% менший за показник 2021 року. Обернений показник фондомісткості має тенденції до збільшення, значення даного показника, що в 2023 р. склало 0,64 грн., що склало 4,9% від показника 2021 р.

Таблиця 2.3 – Динаміка основних виробничих фондів та ефективність їх використання

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. у % до 2021 р.
Фондоозброєність, тис. грн.	496,7	524,1	594,9	119,7
Фондовіддача, грн.	1,62	2,26	1,54	95,0
Фондоємність, грн.	0,61	0,44	0,64	104,9
Середньорічна вартість ОФ, тис. грн.	59605,6	60799,5	61848,5	103,7

Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства, ф. 1

Причиною цього стало зменшення обсягів товарної продукції та збільшення середньорічної вартості основних виробничих фондів. Така тенденція оцінюється позитивно і але вона не свідчить про покращення ефективності використання фондів підприємством. Фондоозброєність за 2021-2023 рр. збільшилась на 19,7%.

Діяльність фірми визначається на основі аналізу фінансово-економічних показників діяльності підприємства, ми провели оцінку основних економічних показників в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка основних виробничо-фінансових показників діяльності

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. від 2021 р., %
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	96775,0	137606,0	95555,0	98,7
в т.ч. на одного працівника, тис.грн.	806,5	1186,3	918,8	113,9
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	82791,0	107834,0	73869,0	89,2
Валовий прибуток, тис. грн.	13984,0	29772,0	21686,0	155,1
Чистий прибуток, тис. грн.	5220,0	18972,0	10491,0	2,0
в т.ч. на одного працівника, тис.грн.	43,5	163,5	100,8	2,3р.
Рівень рентабельності, %	6,3	17,5	14,2	+7,9

Джерело: розраховано автором на основі звітності підприємства, ф. 2

Провівши аналіз основних економічних показників діяльності

підприємства на основі фінансової звітності, можемо стверджувати, що підприємство протягом останніх трьох років було прибутковим.

Чистий дохід зменшився на 1,3% хоча в розрахунку на одного середньорічного працівника він збільшився на 13,9% в 2023 році в порівнянні з 2021 роком. Собівартість зменшилась 11%, валовий прибуток при цьому збільшився на 55%. Чистий прибуток збільшився вдвічі, в тому числі на одного працівника в 2,3 рази. Відтак, рівень рентабельності в 2023 р. склав 14,2%, що більше рівня 2021 р. на 7,9 п.в.

Таким чином, підприємство працює ефективно і показники ефективності зростають за досліджуваний період, що є позитивним моментом, проте ефективна маркетингова діяльність може забезпечити додаткові прибутки.

Аналіз діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед» показав, що при здійсненні функцій і вирішенні поставлених завдань погоджується з зовнішніми організаціями (клієнтами, контрагентами, органами державного нагляду, іншими зовнішніми організаціями) умови з питань, що входять до його компетенції, з наступним їх поданням керівництву підприємства для розгляду, робить запити та одержує необхідну інформацію і документи від зовнішніх організацій з питань, що входять до компетенції відділу, надає зовнішнім організаціям відповідну інформацію і документи, здійснює інші контакти з зовнішніми організаціями в межах компетенції, здійснює свою діяльність згідно із встановленим на підприємстві режимом роботи.

Відповідно до Статуту діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед» основними напрямками діяльності досліджуваного підприємства є:

- 1) виробництво і реалізація сільськогосподарської продукції;
- 2) оптова та роздрібна торгівля сільськогосподарською продукцією.

Досліджуючи поточну маркетингову ситуацію підприємства ми провели аналіз комплексу маркетингу підприємства в таблиці 2.5. Він сформований відповідно до спеціалізації підприємства з врахуванням ринкових умов, товарного асортименту та позиції підприємства на ринку

аграрної продукції. Комерційна складова теж добре розвинена, але потребує втручання досвідчених маркетологів для пошуку нових сегментів та проникнення на нові ринки.

Таблиця 2.5 – Маркетинговий комплекс ТОВ «Агрофірма «Вперед»

Товар	Ціна	Розподіл	Просування
Пшениця Кукурудза Ячмінь Соя Соняшник М'ясо свиней	Пшениця – 478,9 грн./ц Кукурудза на зерно – 752,6 грн./ц Ячмінь -120 грн./ц Соняшник – 1266.5 грн./ц Соя – 1465.0 грн/ц Свинина в живій вазі -8500 грн/ц Діє система знижок, націнок, відстрочок, передоплат	Прямий збут, оптова та роздрібна торгівля, державні замовлення	Підприємство використовує наступні методи: -реклама в газеті «Сільські горизонти», «Вперед». - реклама в інтернеті; -участь у всеукраїнських і обласних виставках, ярмарках; - діє постійна система знижок для постійних клієнтів.

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

В товарній продукції агрофірми ми можемо спостерігати: продукцію рослинництва та тваринництва. Розглянемо весь асортимент продукції в таблиці 2.6 та визначимо товарну номенклатуру.

Таблиця 2.6 – Асортимент товарної продукції підприємства

Групи товарів (ширина номенклатури)	Підгрупи (глибина номенклатури)
1. Продукція рослинництва	1.1. Зернові та зернобобові Пшениця Кукурудза на зерно Ячмінь
	1.2. Соя
	1.3 Соняшник
2. Продукція тваринництва	2.1. М'ясо свиней

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Проаналізувавши таблицю 2.6, можна стверджувати, що асортимент налічує дві товарні лінії, тобто він не є широким, по 3-5 товарних одиниць у

кожній. Він не є глибоким.

Цінова політика визначається ринковими умовами. При реалізації продукції враховується цінова ситуація на аграрному ринку. В таблиці 2.7 представлена динаміка середньозважених цін на продукцію.

Таблиця 2.7 – Динаміка середньозважених цін на продукцію, грн/т

Види продукції	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р. у %
Пшениця	6450	7890	4889	75,8
Кукурудза	4850	7240	7550	155,8
Ячмінь	4700	4650	3200	67,1
Соя	12450	16760	14680	118,0
Соняшник	11260	12860	12765	113,4
Свинина в живій вазі	7980	8750	8960	112,8

Джерело: побудовано автором на основі ф.21-заг «Звіт про реалізацію продукції сільського господарства»

Результати дослідження показали, що найвищими були ціни на зернову продукцію в 2022 році, в порівнянні з 2021 роком вони значно зросли по всім видам зернових культур. Проте російська агресія радикально змінила ситуацію, проблеми з експортом зерна призвело до їх різкого зниження. Відтак, ціни на пшеницю знизились на 27% в порівнянні з 2021 роком, а в порівнянні з 2022 роком – майже вдвічі, ячмінь впав в ціні на 33%, ціни на кукурудзу зросли на 55%, але в порівнянні з 2021 роком знизились на 10%, соя зросла в ціні на 18% а порівняно з попереднім роком на 13% знизилась. Ціна на соняшник залишається більш менш стабільною, спостерігається незначне підвищення на 13%. Закупівельна ціна на свинину зросла на 12, 8%.

Збутова політика ТОВ «Агрофірми «Вперед» характеризується достатньо широкою мережею збуту, що охоплює всю територію України, постійно працює над підвищенням рівня якості менеджменту. Найбільшим замовником зернової продукції є посередники, зернові трейдери.

Щодо реалізації продукції по цільовим сегментам, то до них відносяться перш за все зернові трейдери. Майже 75 % всієї продукції підприємство реалізує оптовим посередникам – трейдерам, інші 25 % – збуває на регіональному ринку та переробним підприємствам.

Обсяги реалізації продукції за сегментами можна простежити у таблиці 2.8

Таблиця 2.8 – Обсяги реалізації продукції по сегментам ринку, тис. грн.

Види продукції	Сегменти ринку			Всього
	м. Суми	Сумська область	В межах України	
Пшениця		3553	31975	35528
Кукурудза на зерно		5273	29877	35150
Ячмінь		4613	5201	9814
Соя		105	941	1046
Соняшник	256	1137	14842	16235
М'ясо свиней	655	1557	553	2765
Всього	911	16238	83389	100538

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

За результатами аналізу сегментів ринку за територіальною ознакою можемо стверджувати, що найбільш вагомими сегментами є ринок всієї України питома вага якого становить 49%, де реалізується зернова продукція та олійні. На ринку Сумської області та м. Суми питома вага яких склала 23,4% та 27,3% реалізується м'ясо свиней та незначна частина соняшнику.

Комунікаційна політика на підприємстві не досить розвинена. Продаж продукції відбувається завдяки соціальним мережам та зв'язкам. Стимулювання збуту відбувається при прямому контакті з споживачем.

У своїй діяльності агрофірма дотримується положень та правил аграрного ринку, оскільки сільське господарство є важливою галуззю економіки України. Щоб забезпечити важливість фірми на відповідному рівні, команда спеціалістів постійно поновлює інформацію про проблеми, які виникають при виробництві продукції, а також при використанні їх в

господарствах, постійно поновлює свої знання останніми новинками інформаційного прогресу.

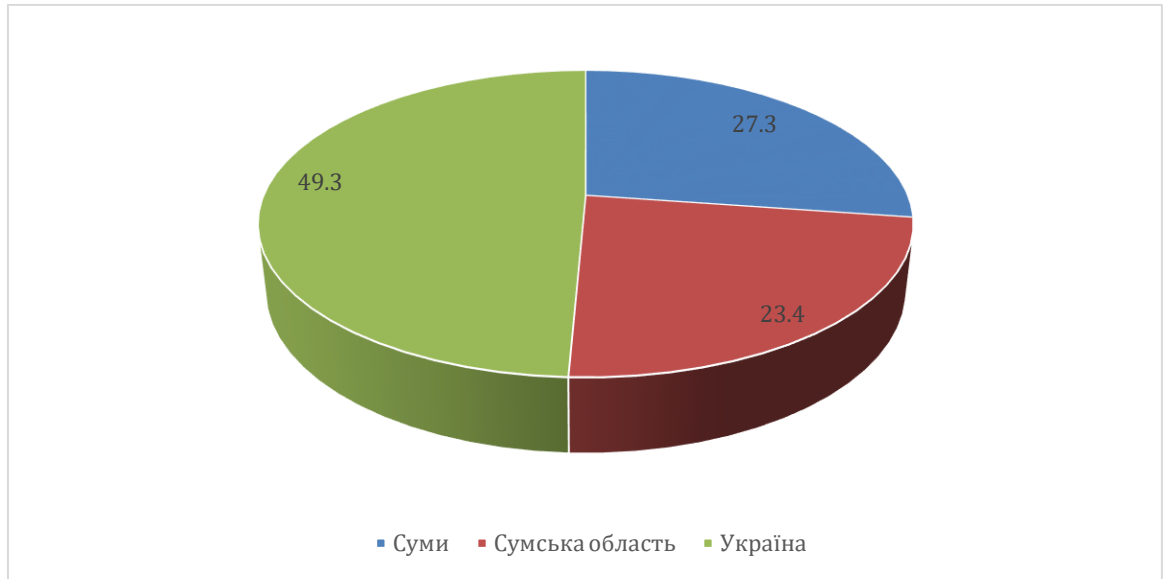

Рисунок 2.1 – Структура реалізації товарів по географічним сегментам в 2023 р., %

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Агрофірма щорічно приймає участь у виставках, таких як AGRO-2021 SHOW, Виставка племінних тварин та птиці, Слобожанський міст, та інші. А також є організатором власних виставок та бере участь у спонсорській допомозі для організування виставок.

Рекламу аграрної продукції досліджуваного підприємства можна розглядати за такими напрямками:

Індустріальна реклама. Індустріальну рекламу для підприємств аграрної продукції можна розміщувати в таких рекламних засобах: проспектах, фахових журналах, технічній літературі та каталогах, галузевих виставках, технічних демонстраціях і семінарах.

Найбільші галузеві виставки: «Агрофорум» – виставка інноваційних продуктів для сільського господарства, «Агро2020» – найбільша сільськогосподарська виставка, «Агрокомплекс» – виставка ефективних рішень для аграрної галузі, «Agro Animal Show» - міжнародна виставка ефективного тваринництва й птахівництва та інші.

Контактна реклама застосовується для прямого продажу. Продаж товару може проводитись за телефонним замовленням або в Інтернеті, потім менеджер підприємства пропонує додаткові товари чи послуги, для більшої реалізації товару. Аудиторію для сільськогосподарської реклами складають фермери та інші працівники в аграрній галузі, які є одночасно і споживачами та підприємцями. Реклама для них спрямована на те, щоб повідомити про існування конкретного товару для сільськогосподарських виробників; забезпечити прийняття рекламованої продукції дилерам; сформувані краще ставлення аграріїв до товару.

Носій такої інформації, які використовують аграрні підприємства, приклади такої інформації: реклама в пресі, а саме спеціалізовані газети та журнали, реклама на місці продажу, зовнішня реклама, реклама на транспорті та Інтернет-реклама.

Наступним етапом дослідимо маркетинговий потенціал ТОВ «Агрофірма «Вперед», порівнюючи з конкурентами ТОВ Агрофірма «Лан» та ТОВ СП-АРГОС», всі вони знаходяться територіально в Сумському районі і працюють на ринку виробництва сільськогосподарської продукції досить давно, представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Оцінювання маркетингового потенціалу підприємств-конкурентів

Маркетинговий потенціал (основні функції та елементи маркетингу)	Досліджувані підприємства														
	ТОВ Агрофірма «Вперед»					ТОВ Агрофірма «Лан»					ТОВ СП- АРГОС»				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Ціновий потенціал	7	6	5	7	6	4	5	7	8	8	8	9	7	7	6
Товарний потенціал	8	7	9	5	6	4	6	6	8	7	8	9	7	9	8
Збутовий потенціал	7	6	7	9	7	9	8	8	7	6	5	4	8	7	9
Комунікаційний потенціал	6	4	5	6	4	5	4	4	4	4	7	8	6	8	8
Внутрішній маркетинг	5	5	6	5	5	6	5	4	5	4	8	7	6	8	8
Потенціал маркетингового інструментарію	5	5	5	6	7	7	6	5	5	6	8	7	7	8	8

Джерело: власні дослідження автора

Визначивши загальний рейтинг досліджуваного підприємства за основними функціями маркетингу, ми зробили висновок що

ТОВ «Агрофірма «Вперед» знаходиться на другій позиції за кількістю набраних балів серед досліджуваних підприємств-конкурентів, представлено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Визначення загального рейтингу підприємства за використанням основних маркетингових елементів та функцій

Маркетинговий потенціал (основні функції та елементи маркетингу)	Коефіцієнт вагомості	Підприємства - конкуренти					
		ТОВ Агрофірма «Вперед»		ТОВ Агрофірма «Лан»		ТОВ СП-АРГОС»	
		Всього балів	Оцінка	Всього балів	Оцінка	Всього балів	Оцінка
Ціновий потенціал	0,2	35	6,3	28	5,2	36	7,2
Товарний потенціал	0,2	35	7,6	28	5,6	39	7,8
Збутовий потенціал	0,2	34	6,8	38	5,8	38	7,6
Комунікаційний потенціал	0,2	26	4,9	37	4,6	30	6,0
Внутрішній маркетинг	0,05	30	1,8	25	3,3	34	1,5
Потенціал маркетингового інструментарію	0,15	37	5,5	30	4,5	38	5,3
Разом балів	1,0	199	33,0	187	29,1	216	35,4

Джерело: власні дослідження автора

Відтак, планування маркетингової діяльності підприємства має досить велике значення і є одним із найважливіших та найвідповідальніших етапів дослідження ринку. Сформована позиція підприємства характеризується загальним рейтингом та рівнем привабливості відносно споживача та конкурентів на ринку аграрної продукції.

Дослідивши рівень привабливості ТОВ «Агрофірма «Вперед» за показниками ринкової частки підприємства, широти асортименту, якості товару, його ціни та інших маркетингових показників, визначили загальну кількість балів, що відповідає середньому рівню привабливості підприємства серед конкурентів Сумського району, надано в таблиці 2.11.

На основі проведеного аналізу побудуємо багатокутник конкурентоспроможності ТОВ «Агрофірма «Вперед», рисунок 2.2.

Таблиця 2.11 – Загальна оцінка рівня привабливості підприємств-конкурентів (за 10-бальною шкалою)

Показники	ТОВ Агрофірма «Вперед»	ТОВ Агрофірма «Лан»	ТОВ СП-АРГОС»
Ринкова частка підприємства	5	5	5
Ширина асортименту	3	4	7
Рівень якості товару	7	6	8
Рівень цін на товари	7	7	7
Система знижок	6	7	6
Рівень використання програмних та технічних засобів	9	7	8
Рівень сучасності устаткування	9	7	8
Забезпечення товарними запасами	7	7	7
Умови зберігання продукції	6	8	7
Якість обслуговування	8	6	6
Стимулювання збуту	7	7	7
Рекламні заходи	6	5	5
Імідж фірми	7	6	7
Рівень використання інновацій	8	7	8
Загальна оцінка	87	78	89

Джерело: власні дослідження автора

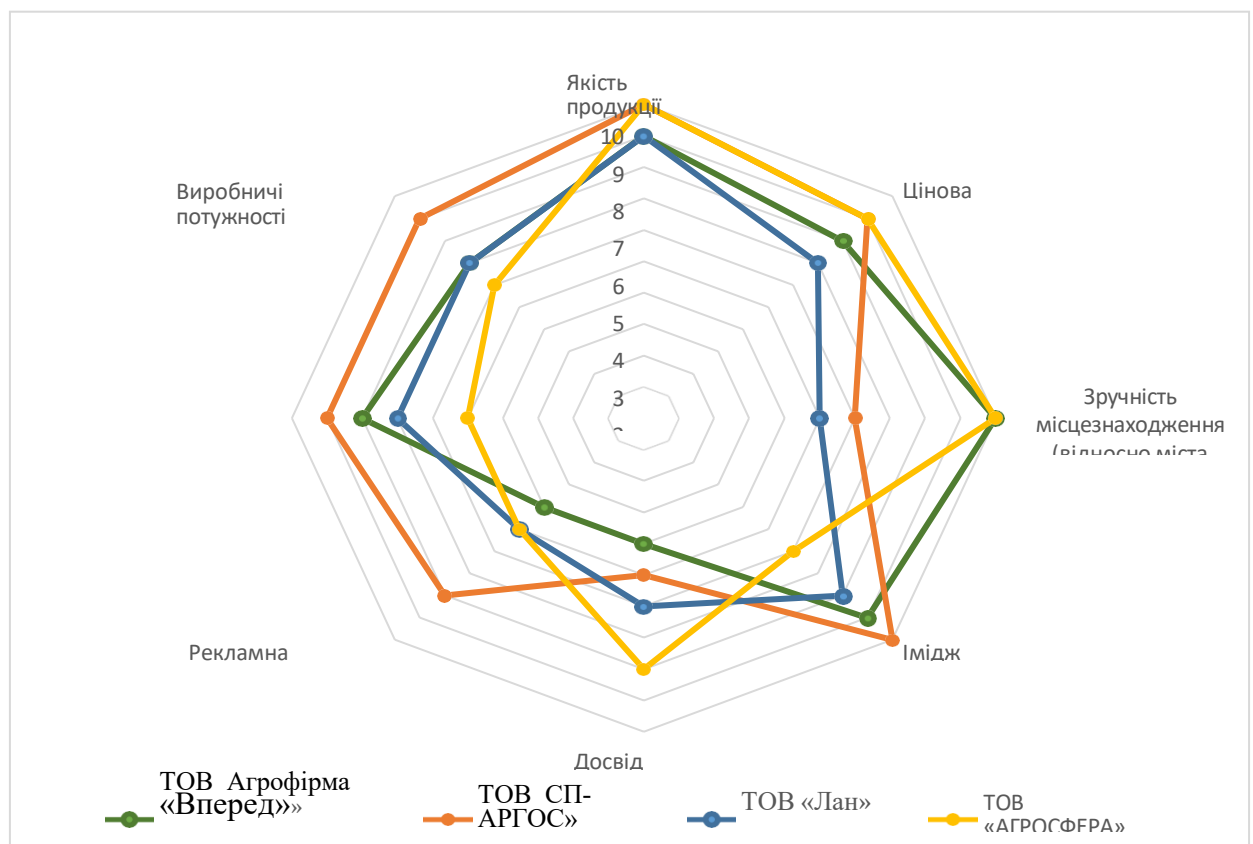

Рисунок 2.2 – Багатокутник конкурентоспроможності

Джерело: побудовано автором на основі власних досліджень

Проаналізуємо ефективність маркетингової діяльності за допомогою таблиці 2.12. За даними розрахунків можна зробити висновок, що відносний показник фондівдачі зріс на 3,4 у 2023 році порівняно з 2021 роком. Це свідчить що ефективність управління основними засобами на підприємстві зростає. Причиною такої тенденції є оптимізація структури основних засобів, також спостерігається підвищення обсягу продажів.

Таблиця 2.12 – Показники оцінювання ефективності маркетингової діяльності

Найменування	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2021 р.
Відносний показник фондівдачі	3,4	7,2	6,8	3,4
Коефіцієнт платоспроможності	0,4	7,9	5,8	5,4
Коефіцієнт покриття	0,0011	0,0070	0,0001	-0,001
Коефіцієнт ефективності управління	0,001	0,001	0,001	0,0
Коефіцієнт затовареністю продукцією	0,95	0,95	0,92	-0,03

Довідковий матеріал: власні розрахунки автора

Коефіцієнт платоспроможності за досліджуваний період зріс на 5,4 , що свідчить про мінімальний фінансовий ризик і хороші можливості для залучення додаткових коштів з боку. Коефіцієнт покриття знизився на 0,001. Це відбулося за рахунок зниження поточних активів. Коефіцієнт ефективності управління за досліджуваний період не змінився, що свідчить про стабільне використання потенціальних можливостей підприємства. Коефіцієнт затовареністю продукцією у свою чергу зменшився на 0,03. Це означає що попит на продукцію ТОВ «Агрофірма «Вперед» збільшився.

Отже, ефективність діяльності залежить від планування стратегічних напрям функціонування підприємства. Основна мета планування це вивчення попиту на продукцію та формування портфеля замовлень на товари. Від сучасного портфеля замовлень залежать виробничі потужності підприємства та ступінь їх використання в процесі подальшої діяльності. Якщо попит на продукцію знижується з певних причин, то відповідно зменшується і

портфель замовлень, як наслідок, відбувається спад виробництва, зростає собівартість продукції, збільшуються збитки, а відтак, підприємство може стати банкрутом.

2.2 Організація обліку готової продукції тваринництва у ТОВ «Агрофірма «Вперед»

Бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером веде облік фінансових і матеріальних ресурсів, що надходять і витрачаються на підприємстві, веде облік працівників, створює всю необхідну звітність про діяльність підприємства і передає її керівнику підприємства, а також місцевим господарським організаціям. Відповідає за достовірність облікової політики, ведення бухгалтерського обліку, своєчасне надання достовірної та повної бухгалтерської звітності, здійснює керівництво бухгалтерією головний бухгалтер ТОВ «Агрофірма «Вперед», яка безпосередньо підпорядковується керівнику організації.

Бухгалтерія на підприємстві має бухгалтера, який веде звіт про оприбуткування основних засобів, звіт про рух молока, звіт про заробітну плату, звіт про рух ПММ відповідно до документообігу. Порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відповідає Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», до якого внесено зміни від 17 червня 1999 р. № 996-XIV, схема робочої системи рахунків, була взята з типового «Плану рахунків для обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій корпорацій та інших організацій».

Бухгалтерія є окремим структурним підрозділом, який очолює головний бухгалтер. Система бухгалтерського обліку організації побудована таким чином: операції розподіляються між різними працівниками раціональним чином. Метод ведення обліку в господарстві згідно політики бухгалтерського обліку ручний, на основі ордерів з журналу. Оскільки організація займається виробництвом молочних продуктів і рослинної

продукції, унікальні аспекти запису цих видів діяльності слід враховувати окремо.

Тварини у ТОВ «Агрофірма «Вперед» обліковуються за класами, а класи складаються з осіб, які несуть матеріальну відповідальність за вчинки. Наприкінці кожного місяця кожна відповідальна сторона оцінює вагу кожної тварини за місяць. Доглядач зоопарку веде облік ваги кожної голови в журналі руху тварин. Потім ваги врівноважуються. Наприкінці кожного місяця завідувач фермою підсумовує рух тварин до бухгалтерії з додатком відповідних документів.

Перед оформленням облікових документів або при переході на диференційовано відповідальну особу оцінюють наявність тварин за кількістю їх голів. Результати перевірки свідчать про необхідність процедури.

Витрати виробництва в галузі сільського господарства мають довгостроковий характер. Об'єктами обліку витрат у рослинництві є сільськогосподарські рослини, оплата праці та витрати, що підлягають розподілу.

ТОВ «Агрофірма «Вперед» використовує наступний метод ведення сільськогосподарських робіт: оранка восени, культивація та коткування рослин. Потім зібране зерно транспортують комбайном. Сіно отримують з однорічних трав, які є багаторічними. Його зрізають, згрібають, збирають і транспортують на кормосховище, де призначене для відгодівлі тварин. Щороку навесні пророщують однорічні трави (овес, горох), збирають і закладають у сінну яму. Після закінчення сезону землю накривають поліетиленовою плівкою, щоб запобігти розвитку бур'янів.

З метою оприбуткування продукту тваринництва використовуються ряд паперів. Ці документи наведені на рисунку 2.3.

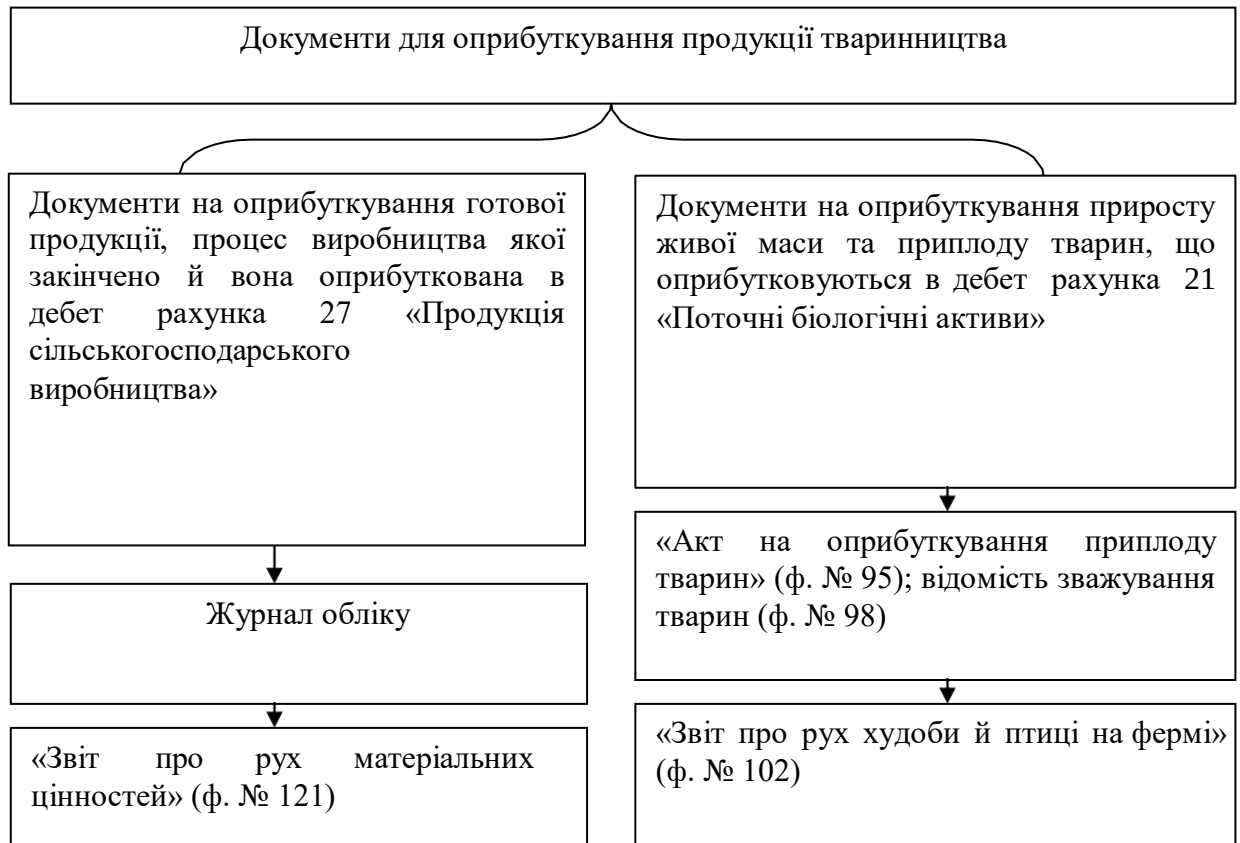

Рисунок 2.3 – Документи для оприбуткування продукції тваринництва

Джерело: систематизовано автором

Організацією зберігання фінансових документів займається керівництво ТОВ «Агрофірма «Вперед». Положення про документи і порядок документообігу в бухгалтерському обліку визначає певний спосіб зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку. Усі документи збираються в папки, що відповідають їх призначенню, первинні облікові документи зберігаються окремо від решти облікових реєстрів.

Поточне зберігання реєстрів бухгалтерського обліку (за звітний рік) веде безпосередньо бухгалтер. Первинні документи поточного місяця, пов'язані з конкретним обліковим реєстром, організовуються в хронологічному порядку і розміщуються в окремій папці.

У назві папки вказується місяць і рік, в якому записані документи, їх номери та інша доречна інформація. Остаточним компонентом бухгалтерського процесу є звітність. Періодичність, періодичність подання

фінансової звітності та спеціалізованої звітності, зміст якої визначається відповідними правовими нормами.

Записи про витрати виробництва продукції тваринництва необхідно здійснювати на підставі документів (рисунок 2.4).

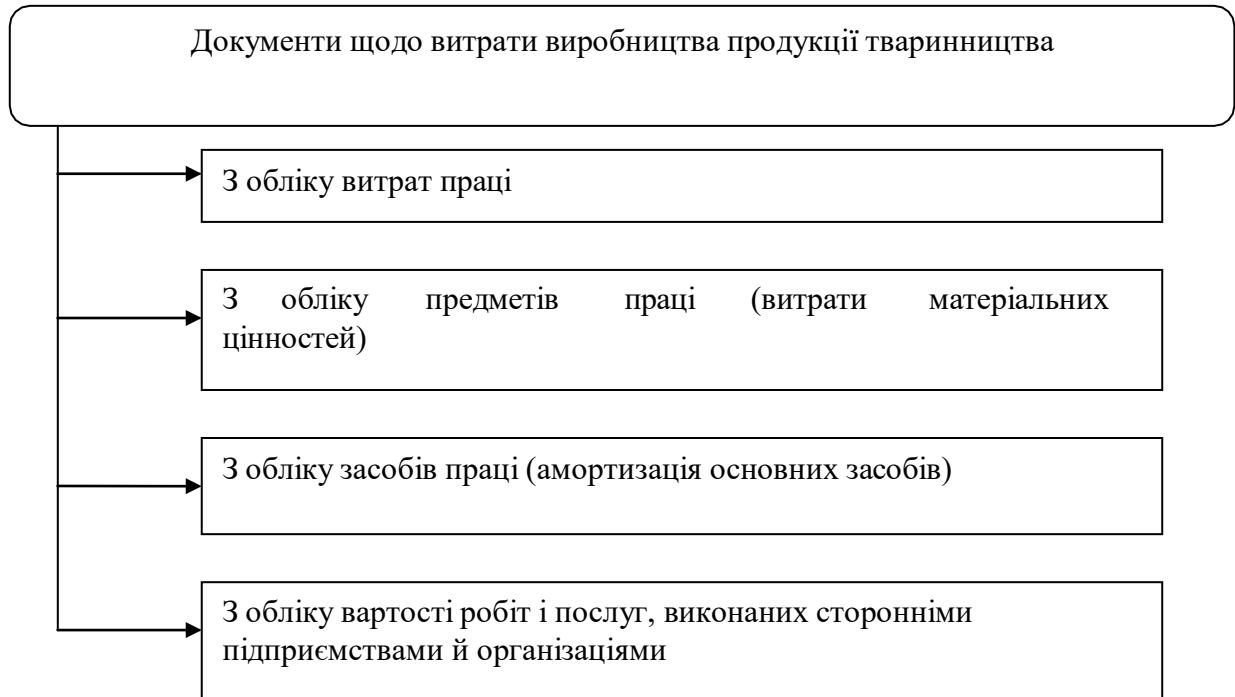

Рисунок 2.4 – Документи щодо витрати виробництва продукції тваринництва

Джерело: систематизовано автором

Функція звітності використовується для моніторингу діяльності компанії, дані необхідні для аналізу виробничих і фінансових показників. Оскільки на підприємстві працюють бухгалтери, які ведуть ручний облік, документи зберігаються в окремому місці. Також доступний архів документів, які зберігаються в закритих шапках. Передача документів до архіву оформляється за правилом.

2.3 Напрями удосконалення облікового забезпечення готової

продукції тваринництва на підприємстві

Документи проходять певний шлях від етапу складання або отримання від інших компаній для передачі в картотеку для зберігання (архіву). Рух первинних документів у ТОВ «Агрофірма «Вперед» полегшується документообігом.

Повний цикл руху, пов'язаний з первинними документами, включає наступні етапи: створення документа, розповсюдження користувачам, оперативне зберігання та архівування.

Тварин необхідно вимірювати, щоб визначити зростання. Первинні документи типу «Розрахунок приросту» (форма № ПБАСГ-11) та «Відомість зважування тварин» (форма № ПБАСГ-10) є системою обліку приросту тварин за звітний період.

Щомісяця необхідно зважувати відгодовані тварини та молодняк, а також при переведенні з одного господарства в інше, основного стада чи іншої вікової групи, передачі фінансів від однієї особи до іншої, під час вибракування, на момент зрілості, продажу та інших подій. Інформація про результати зважування тварин оформляється відповідними документами. «Інформація про зважування тварин» виходить із зважування тварин, призначених для відгодівлі, а також молодняку, який залишиться в колективі після закінчення звітного періоду.

Відомості збираються в одному примірнику зоотехніком, завідуючим фермою або робітником під час регулярних, щомісячних або вибіркового зважувань тварин у випадках надходження або вибуття тварин за видами та під час розрахунку приросту їх живої маси.

Акт зважування тварин містить ідентифікаційний номер тварини (номер дослідження), вид і групу тварин, вагу на день зважування та різницю у вазі, яка є приростом загальної маси або попередньої ваги. Звіт завіряють бригадир, відповідальний за поголів'я та технік. Для створення «Розрахунку визначення приросту» (форма № (ПБАСГ-11) використовуються

загальноприйняті огляди відомостей щодо ваги тварин за відповідними класами.

Одночасно зі «Звітом про рух тварин і птиці на фермі» (форма №(ПБАСГ-13)) бухгалтерії надається також доступ до «Вагових відомостей про тварин». Для опису використовується термін «Розрахунок визначення приросту». Процес розрахунку живої маси приросту тварин Цей уривок є природним продовженням «Інформації про зважування тварин».

У «Інформації про зважування тварин» приріст живої маси розраховується виключно на основі кількості тварин на початку та наприкінці періодів, протягом яких їх зважували, тобто на дату попереднього зважування та дату цього зважування.

Однак, у тваринництві між цими двома датами є розбіжності: вилучення тварин із групи та додавання тварин до облікової групи. У зв'язку з цим для розрахунку загального приросту живої маси за відповідною обліковою категорією поряд із «Відомістю зважування тварин» необхідно враховувати відомості про склад поголів'я. Його наявність та відсутність (за звітний період). У «Розрахунку № визначення приросту (форма № (ПБАСГ-11)) процес розрахунку приросту живої маси полегшується рухом худоби.

Під час розрахунку загального приросту маси до живої маси тварин, які вибули за звітний період, у тому числі загиблих, додається кінцева жива маса тварин даної вікової групи. Із загальної суми віднімали вихідну масу худоби та птиці в групі, а до суми додавали масу тварин, які за звітний період досягли заданого віку. Щоб визначити середньодобовий приріст, необхідно швидкість приросту кожної особини розділити на кількість днів у періоді, коли вони харчувалися.

Загальна кількість кормо-днів у ТОВ «Агрофірма «Вперед» розраховується шляхом ділення загальної кількості днів у звітному періоді на середньорічне поголів'я тварин у цьому періоді.

На підставі даних «Відомості зважування тварин» та відповідних документів щодо вибуття та надходження тварин керівником бригадира

розраховується місячна прибавка по всій фермі та обліковим групам тварин. «Звіт про рух тварин і птиці на фермі» разом з «Розрахунком визначення приросту» подається в бухгалтерію ТОВ «Агрофірма «Вперед» і є підставою для виплати заробітної плати працівникам тваринництва та обліку приросту живої маси. Для тварин, які ще ростуть, витрати на зростання тварин розраховуються щомісяця на основі кількості днів, витрачених на їжу, плюс очікувана вартість утримання голови протягом одного дня. Для популяризації продукції тваринництва використовується кілька документів.

Використання будь-якого документа залежить від обсягу та кількості рахунків-фактур. Облік витрат на виробництво продукції тваринництва повинен ґрунтуватися на документально підтверджених рахунках (рис. 2.3).

Для розрахунку вартості праці використовується «Розрахунок заробітної плати (заробітної плати) робітників тваринників» (ф. № 69). Для цього використовують документи, що підтверджують вихід продукції, такі як «Акт на реалізацію приплоду», «Відомості про вагу тварин» та інші. «Наряд для загінних проектів (ф. № 70)» застосовують при виконанні ремонтних робіт у тваринництві, «табелі обліку робочого часу».

Синтетичний облік кількості та наявності готової продукції тваринництва за справедливою вартістю у ТОВ «Агрофірма «Вперед» ведеться на постійній основі 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», який призначений для узагальнення інформації щодо наявності та руху сільськогосподарської продукції. Оплата сільськогосподарської продукції відображається за дебетом рахунку 27 «продукція сільськогосподарського виробництва», вибуття сільськогосподарської продукції в результаті реалізації товарів, а також безоплатне перерахування грошей в кредит, на рахунку 27 відображається продукція, яка була готова, отримана від тваринницьких, заводських, промислових підрозділів ТОВ «Агрофірма «Вперед», ця продукція була призначена для інших сфер, які не були пов'язані з виробництвом (наприклад, їдальні, дитячі садки тощо, які були продані працівникам або

передані в інші сфери).

Субрахунки присвячені 27 «продукція сільськогосподарського виробництва»: 271 «продукція рослинництва»; 272 «Продукція тваринництва»; 273 "продукція допоміжного виробництва та послуг"; 274 «продукти, куплені у населення». Облік наявності та руху готової продукції тваринництва у ТОВ «Агрофірма «Вперед» здійснюється шляхом зберігання місць зберігання матеріально відповідальними особами в «Книгах складського обліку», які мають різноманітні значення в кількісному вираженні. Щомісяця матеріально відповідальні особи відповідно до встановленого місячного графіка складають «Звіт про рух матеріальних цінностей», який разом з додатковими документами подають до бухгалтерії.

Другий варіант звіту складається бухгалтером, після перевірки передається особі, відповідальній за суттєвість. «Звіт про рух грошових цінностей» створюється окремо для кожної підсистеми. Грошові оцінки звітів заповнюються матеріально відповідальними особами, їх оприбуткування ведеться в бухгалтерії ТОВ «Агрофірма «Вперед».

Аналітичний облік готової продукції сільськогосподарського виробництва ведеться субпродукцією та відповідальними за матеріальне забезпечення. Рух і наявність готової продукції в лічильнику підсумовується за матеріально відповідальними особами (місцями зберігання) за місяць у розділі субрахунків у Журналі-ордері.

Сума кредиту, використана для виконання замовлення з обліку готової продукції в Журналі замовлень № 5 А с.-г. потім переноситься до Головної книги. У рівновазі інформація на основі перевірених та оподаткованих «Звітів про рух матеріальних цінностей» аналізується в бухгалтерії ТОВ «Агрофірма «Вперед». Відомості про залишки матеріальних цінностей, зафіксовані в журналі-ордері № 5 А (дебет рахунків) у розрізі матеріально-відповідальних осіб об'єднуються із загальною сумою залишків на субрахунках відомостей. Огляд цієї інформації щодо балансу порівнюється із залишками кінцевої продукції в Журналі-ордері.

У зв'язку з цим всі первинні документи, що стосуються руху готової продукції тваринництва, матеріально відповідальними особами здаються до бухгалтерії. Рукописні записи в первинних документах і бухгалтерських записах зазвичай робляться вручну або за допомогою комп'ютера, деякі документи мають такі дефекти, як плями та пропуски, характерні для певних рядків. Синтетичний та аналітичний облік полегшує отримання інформації щодо виробництва продукції тваринництва та представлення цієї інформації у фінансовій звітності підприємства.

Ці зміни пов'язані з витратами, пов'язаними з годівлею тварин і їх подальшим утриманням до моменту забою або переведення в більшу стадо або продажу.

На організацію обліку та нагляду, як функцію управління, насамперед впливають технологічні та організаційні аспекти виробництва в цій галузі. На сьогодні витрати на вирощування тварин на вирощуванні або відгодівлі документально оформляються згідно з НП(С)БО 16 «Витрати», а методика їх обліку регламентується НП(С)БО 9 «Запаси». Собівартістю тварин, необхідних для вирощування та відгодівлі, є їх справжня вартість, яка визначена Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств". Окреслені правила не повною мірою описують особливості обліку продукції у тваринництві. Основним завданням під час модифікації методології бухгалтерського обліку є перегляд документації, яка стосується основного способу обліку тварин і готової продукції, яку вони продають.

Організація і спосіб виробництва в кожному підрозділі залежать від визначення об'єктів, що носять оперативний характер. Мета контролю на рівні виробничого підрозділу така ж, як і мета контролю на рівні робочого місця.

Підсумкова відомість складається з «Акта про реалізацію приплоду тварин», а наприкінці місяця після внесення відомостей до «Книги обліку руху худоби та птиці» (ф. № 34) та «Розрахунку по заробітній платі

працівникам тваринницької галузі» (ф. № 69), а також «Звіту про рух худоби та птиці на фермі».

Для покращення управління у ТОВ «Агрофірма «Вперед» необхідно застосувати нові методи управління сільським господарством та інформаційні технології, перш за все провести фундаментальну реструктуризацію її техніко-інформаційної бази шляхом впровадження автоматизованої системи обліку, нагляду та аудиту.

Існує безліч ініціатив, які сприяють автоматизації будь-якої окремої процедури в бухгалтерському обліку або повного набору бухгалтерських завдань. Проте з переліку необхідно встановити програмні продукти Agri-Analytica, які за цей час фактично стали стандартом у сфері комп'ютеризації бухгалтерського обліку.

Система готова до запуску після встановлення AgriAnalytica та створення файлу конфігурації для Agri: Accounting на комп'ютері. Основні обов'язки автоматизованого обліку готової продукції (в тому числі облік продукції тваринництва), які вирішуються спеціалізованою конфігурацією Agri: Accounting, включають: ведення бази даних щодо надходження продукції з виробництва, визначення стану продукції та її фінансування, документування процесу обліку та перевірку виконання планів щодо відвантаження та реалізації продукції.

Інформаційна основа цієї облікової позиції передбачає використання такого роду числових і мовних даних про договори: довідник договорів на постачання готової продукції (код покупця, код холдингового фонду, найменування, графік поставки продукції по місяцях (кількість), номенклатурний номер, сума планових платежів, пов'язаних з договором)., Вказується найменування готової продукції, марка та ціна за одиницю виміру в національній валюті, а також в іноземній валюті. Додатково вказується одиниця виміру – синтетичний рахунок. Виконання облікових робіт починається із заповнення вхідної інформації та створення нормативно-довідкових даних, картки обліку кінцевої продукції; квитанція на

транспортування готової продукції; книга реєстрації рахунків; вимога про оплату; накладні.

В результаті обробки даних отримується наступна вихідна інформація: відомості про рух продукції тваринництва на складі в розділі Номенклатури; відомості щодо аналізу відвантаження продукції тваринництва; інформація щодо створення результатів від реалізації продукції тваринництва, інформація щодо рентабельності продукції, інформація щодо випуску та реалізації готової продукції. Загальні риси конфігурації Agri: Accounting включають оприлюднення інформації про продукт та облік виробництва та випуску обробленого продукту, зокрема щодо оприлюднення цієї інформації.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

3.1 Напрями аудиту готової продукції тваринництва

Сучасне управління виробництвом вимагає не тільки високоякісної інформації, отриманої в результаті аналізу цієї інформації, але й її постійного збору та моніторингу в системі обліку та аналітичній системі. В управлінському ланцюжку ТОВ «Агрофірма «Вперед» відсутні необхідні дані в системі бухгалтерського обліку, вони повинні бути спеціально задокументовані щодо складових витрат, місця їх виникнення по різних сферах виробництва, типів продукції, які вони коштують, ресурсів, які вони використовують, норм і стандартів, яких вони дотримуються, і причин їх відхилення від норм.

Під час кризи важливо отримати актуальну інформацію про стан бізнесу в ТОВ «Агрофірма «Вперед» для прийняття рішень, це передбачає виконання завдань, що забезпечують обмежену, але значущу довіру, аналіз та підготовку фінансової звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів. Основними складовими обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємства є створення первинних документів, що включають економічні та оціночні показники за конкретний період, ці документи відображають результати діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед».

Основою для формування фінансової (бухгалтерської) звітності є інформація про повсякденну діяльність підприємства, зафіксована в первинних документах. Виконання нормативно-правових актів щодо його створення дозволяє об'єктивно оцінити ступінь ефективності діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед».

Система бухгалтерського обліку та система внутрішнього контролю є орієнтиром, який сприяє точному та повному представленню інформації

щодо внутрішніх процесів ТОВ «Агрофірма «Вперед» та прийняття рішень керівництвом. Крім того, система має надавати всім користувачам інформацію щодо об'єктів обліку та процесів виробництва, а також можливість оцінки специфічних властивостей продукції та доходу, отриманого у звітному році в результаті господарської діяльності.

Як показало дослідження, в ТОВ «Агрофірма «Вперед» є бухгалтерія, яка виконує аналітичні функції та має більший контроль над фінансами, внутрішня система контролю вважає цю службу неефективною. Працівники бухгалтерії та інших служб управління, оцінюючи та аналізуючи витрати, повинні розробити цілий комплекс заходів, спрямованих на запобігання перевитрати витрачених ресурсів, а також зниження виробничих ризиків:

- оцінка динаміки та структури витрат на виробництво продукції тваринництва;
- аналіз факторів, що впливають на ризики виробництва та діяльності;
- оцінка фінансових показників, аналіз безперебійності бізнесу, діагностика та моніторинг порушень.

Дослідження існуючих методів відображення інформації щодо повсякденної діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед» виявило, що первинна документація бухгалтерського обліку неповно описує дані щодо якісних характеристик виробленої продукції, що зумовлює необхідність перегляду існуючих методів для прийняття рішень щодо внесення змін до договірної політики.

На нашу думку, важливим недоліком в організації обліку та внутрішнього контролю є відсутність засобу відображення якості у формі первинних документів, що залишає виробників без своєчасного реагування на їх зміни.. Тому під час організації облікового процесу важливо створити умови, які дозволять усім учасникам ефективно та негайно брати участь у ньому. Для вирішення цього питання, по-перше, необхідно створити єдиний інформаційно-аналітичний простір на основі первинних документів. По-друге, мають бути створені умови для оцінки якості молока за виробником.

Ці умови мають передбачати запровадження системи внутрішнього контролю за обліком якості у виробництві продукції тваринництва.

Складовими внутрішнього контролю є: об'єкти контролю, суб'єкти контролю, об'єкт контролю, метод аналізу, узагальненість результатів, прийоми і методи контролю. Зміст внутрішнього контролю за витратами на виробництво продукції тваринництва включає перевірку обліково-аналітичних даних. Під час перевірки слід визнати засоби контролю. Об'єкти, як сукупність ТОВ «Агрофірма «Вперед», виставляються в обліково-аналітичній системі та входять до складу загальноприйнятих об'єктів бухгалтерського обліку.

До об'єктів контролю витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, належать: види та складові витрат (витрати на корми, матеріали, засоби захисту тварин тощо); технологічні відмінності (сухостійний період, період лактації); періодичні етапи (зимовий період, літній період тощо); види і групи тварин; центри відповідальності; та змішані об'єкти витрат, які обліковуються за допомогою комбінації обох підходів. Традиційно організація обліку виробництва продукції тваринництва базується на даних первинних документів бухгалтерського обліку, до яких відносяться відомості про витрати технологічних об'єктів, що використовуються у виробництві продукції тваринництва (у тому числі за видами і видами тварин), терміни господарського використання продукції та порядок її відображення в Головній книзі.

Процедура відображення інформації про витрати в системі бухгалтерського обліку називається «документ – реєстр – звітність», а процеси перевірки протилежні «звітність – реєстр – первинний документ».

Зведені відомості про витрати, пов'язані з виробництвом продукції тваринництва, включаються до розділу I «Витрати, пов'язані з виробництвом продукції тваринництва» виробничого звіту (особового рахунку) по тваринництву, який є реєстром обліку витрат. Підсумкова інформація сегменту задокументована в наказі № 5 А щодо виробничих рахунків 23 і 22

відповідно для «виробництва» субрахунок 2 і «Тваринництво».

За результатами узгодженої процедури створюється звіт, який дозволяє сформулювати власний висновок на основі оцінки фактів у звіті та результатів процесів перевірки.

Перевірка собівартості обліку виробництва продукції тваринництва та оцінка їх ефективності в поєднанні з узгодженим порядком має базуватися на створенні запропонованої в роботі єдиної концепції, основними складовими якої є: мета, завдання, предмет і об'єкт дослідження, принципи, організаційно-методичні блоки, внутрішній для підприємства стандарт щодо виконання узгодженого порядку.

Практика показує, що на сьогоднішній день процес контролю витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, традиційно здійснюється через підтвердження законності бухгалтерської (фінансової) звітності. Контроль цієї частини рахунку під час перевірки може бути достатнім без оцінки собівартості продукції на одиницю продукції. Погоджена процедура дозволяє не лише перевірити правомірність обліку витрат, а й визначити їх необхідність та обґрунтованість. Не варто випускати з уваги вартість аудиторських витрат у процесі перевірки, тому рекомендуємо розглянути підходи, які використовуються в практиці нагляду.

У зв'язку з цим визнаємо необхідність і важливість розкриття таких складових: предмет, об'єкти, методи та способи перевірки, необхідні процедури вирішення питань перевірки.

На першому кроці встановлюються цілі та визначаються предмет і об'єкт перевірки. Досягнення мети здійснюється шляхом дотримання принципів етичної поведінки. Першим завданням вважається переконання контролера в необхідності передумов для підготовки фінансової звітності з точки зору бізнесу.

Для вирішення другого завдання контролер покладається на аналіз ступеня дотримання вимог і рекомендацій у законодавчих і нормативних документах обліку витрат виробництва.

Третє завдання пов'язане з процедурою аналізу раціональності та доцільності виробничих витрат у рамках оцінки безперервності бізнесу, це необхідно робити в поєднанні з аналізом продуктивності, ефективності та економічної ефективності.

Враховуючи питання, пов'язані з виконанням трьох завдань, необхідно мати більше розуміння діяльності ТОВ «Агрофірма «Вперед» та її оточення. Другий етап присвячений впровадженню вимог і правил облікових документів, що регламентують організацію витрат на виробництво.

Зміст міжнародних стандартів сприяє розумінню основних підходів, планування та виконання процедур, принципів, прав і обов'язків працівників, які здійснюють аудит. Третій компонент методології, який називається практичними аспектами, обговорюється в стратегії та формальному плані перевірки. Кожен етап документується з описом усіх задіяних процедур. Вирішальне значення для секції мають методи і прийоми контролю. Процедура, яку зазвичай розуміють, - це система принципів, методів, правил і потреб, яких необхідно дотримуватися під час процесу навчання.

Всі складові компоненти (прийоми, способи і технології) мають певний ступінь автономності, що виражається у внутрішніх питаннях і поступовості їх розвитку. Як правило, вони завжди розвиваються в кожному конкретному випадку, кожній конкретній галузі дослідження. Загальнонаукові методи включають індукцію, дедукцію, аналіз, синтез, порівняння, аналогію, абстракцію, класифікацію та деталізацію. До методичних прийомів входять особисті прийоми перевірки, спостереження, перерахунку, опитування, підтвердження, перевірки, аналітичні процедури. Колектив спеціальних методів складають методи, що використовуються під час дослідження економічних закономірностей, у тому числі традиційні підходи до економічного аналізу, облікові та статистичні методи.

Найпоширенішими процедурами є аналітичні, оскільки вони забезпечують найбільший обсяг інформації в стислі терміни. Одним із методів контролю ТОВ «Агрофірма «Вперед», який передбачає збереження

продукції, правильність її зберігання та обліку, є інвентаризація, яка відповідає за відповідність облікових даних фактичній наявності продукції на складах.

У досліджуваному нами ТОВ «Агрофірма «Вперед» інвентаризація продукції тваринництва на фермах проводиться раз на четвертий місяць першого числа місяця. Перед початком інвентаризації формується комісія, до складу якої входять бухгалтер, економіст, завідувач господарства.

Перед початком інвентаризації ця комісія перевіряє справність усіх ваговимірювальних приладів, відповідність умовам їх погодження, одержує останні прибутково-видаткові документи або інформацію щодо руху продукції під час інвентаризації. У присутності завідуючого господарством проводиться оцінка всієї продукції, фіксується загальна кількість продукції, її якість тощо. Інвентаризаційним описом ТМЦ та документацією матеріальних цінностей, яка складається у двох окремих примірниках. Відомості про фактичні залишки худоби вносяться до опису інвентарного обліку робочих тварин, племінних тварин і птиці.

Після закінчення інвентаризації в цей же день члени комісії підписують опис, голова комісії передає перший примірник опису в бухгалтерію, а другий примірник - завідувачу господарства. Потім протягом 10 днів з дня остаточної інвентаризації бухгалтерія підраховує результат інвентаризації та відображає його в бухгалтерському обліку. Якщо в результаті інвентаризації буде виявлено, що молоко скисло або не відповідає якості, інвентаризаційна комісія створює акт, у якому вказує характер і ступінь проблеми, причини та осіб, причетних до порушення продукції. У разі виявлення розбіжностей між обліковою та фактичною вартістю товарів складається відомість результатів інвентаризації та матеріальних цінностей, яка складається в одному примірнику і зберігається в бухгалтерії.

Інформація в ньому виражається в натуральних і числових показниках. Розбіжності між фактичною кількістю наявного майна та даними бухгалтерського обліку, які виявлені під час інвентаризації, усуваються цим

наказом.

Якщо в результаті інвентаризації виявлена нестача продукції, оприлюднена нестача продукції, то Дебет 947 «Нестачі та втрати від псування цінностей» Кредит 272 «Готова продукція тваринництва» (за плановими та обліковими цінами). Якщо виявлено надлишок, його відносять на рахунок 719 «Інші доходи від операційної діяльності» (виявлена при інвентаризації продукція вважається збільшенням прибутку підприємства). Дебет 272 «Витрачені продукти тваринництва» Кредит 719 «Інші доходи від операційної діяльності».

Нестачу продукції, що знаходиться в межах норми природного убутку, обліковують за дебетом рахунку 972 «Втрати від знецінення матеріальних цінностей», за напрямом витрачання зараховують на суму залишків продукції за день на складі за дебетом 972 «Втрати від знецінення матеріальних цінностей», а залишок запасів списують у збиток. Нестача продукції, яка перевищує типову втрату продукції, а також втрата продукції внаслідок її псування, що виникла з вини матеріально відповідальної особи, відносяться на рахунок винних осіб. У разі роздрібної ціни збиток потім відноситься на рахунок відповідних осіб.

На рахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності» відображають розмежування собівартості недостатньої продукції за відновною ціною від її фактичної собівартості в сумі, яку передадуть винним особам ті, хто виготовив недостачу продукції. відсутність достатнього виробництва). У міру відшкодування грошової шкоди винні особи записують: Дебет 30 «Готівка» або 661 «Виплати по заробітній платі», Кредит 375 «Виплати збитків».

Підсумовуючи, зупинимось на першочергових аспектах, які пов'язані з підготовкою та проведенням основних напрямів перевірки:

1. Створення концепції порядку перевірки витрат та їх оцінки виводиться з основних принципів, які формуються шляхом постановки мети, вирішення конкретних питань, вибору предмета та об'єкта дослідження. Поставлені завдання перевищують контрольований обсяг і доповнюються

завданням оцінки ефективності бізнес-процесу, що в свою чергу вирішує сучасні завдання менеджменту. Контрольовані об'єкти мають концептуальне визначення, яке включає як дослідження витрат, пов'язаних з виробництвом, так і більш поглиблений аналіз їх продуктивності, ефективності та ефективності в контексті обраного бізнес-процесу.

2. Оптимізація процесу верифікації залежить від обраної стратегії та принципів, яких дотримуються. На цьому етапі необхідне створення традиційних правил на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Ці принципи підвищують якість інспекції, авторитет і сприяють репутації професії.

3. Об'єктом регулювання вважаються витрати виробництва, які є невід'ємною частиною виробничого циклу. Під витратами прийнято розуміти клас ресурсів, які споживаються, термін існування підприємства та показники ефективності виробництва.

4. Крім розвитку контролю, найважливішим напрямком у створенні методичної бази є розвиток методичної бази. У зв'язку з цим збір інформації повинен проводитися відповідно до вимог до складання фінансової звітності та вимог до перевірки витрат і оцінки їх ефективності щодо фінансово-господарської діяльності.

3.2 Вдосконалення процедури аудиту готової продукції тваринництва

Прогресування обліково-аналітичних та управлінських систем може бути здійснено шляхом вирішення наступних конкретних завдань в управлінні ТОВ «Агрофірма «Вперед»:

- 1) визначення ролі та місця витрат у бізнес-процесі з метою обґрунтування важливості розробки рекомендацій щодо вдосконалення систем;
- 2) створення системи контролю, яка не тільки вирішує завдання

керівництва, але й контролює ефективність процесів та їх компонентів. Це вимагає постійної оцінки існуючих методів верифікації, зокрема щодо їх послідовності та процедур. Одним із важливих напрямків удосконалення ТОВ «Агрофірма «Вперед» є моніторинг використання ресурсів у тваринництві, більшість з яких відводиться на корми. Останньому бракує ефективної системи обліку та нагляду, що призводить до невиправданої перевитрати, яка впливає на значення продуктивності, ефективності та ефективності витрат. Під час перевірки корисно використовувати критерії, за якими можна виміряти ефективність бізнес-процесів;

3) оцінка доцільності та необхідності витрат виробництва з метою розробки системного підходу та практичних рекомендацій, які є одночасно раціональними та економними.

У подальшому при прийнятті управлінських рішень звіт контролера за критеріями оцінки ефективності використання продукції можна буде вважати більш повним і точним, ніж конкретні дані про конкретні результати використання ресурсів, це є підставою для отримання державного фінансування на розвиток виробництва та оплати частини витрат. Виявлення шляхів і потенційних переваг внутрішнього контролю готової продукції тваринництва в ТОВ «Агрофірма «Вперед» в реальних умовах неможливе без розуміння фундаментальних принципів і методів обліку витрат.

Еволюція нового напрямку контролю нерозривно пов'язана з його традиційним визначенням. Сучасні умови ведення бізнесу вимагають не тільки документування внутрішніх подій і процесів, а й засобів контролю цих подій і процесів зі стандартної точки зору, що в майбутньому дозволить приймати необхідні рішення. Останнє сприяє розвитку традиційних підходів до контролю.

Важливо визнати, що ефективність бізнес-процесів можна проаналізувати, визначити та реалізувати ефективні стратегії. На нашу думку, основним предметом узгодженого порядку проведення окремих видів операцій або правомірності витрат, пов'язаних з програмами фінансування, є

рекомендація комплексного проведення аудиту бухгалтерської документації, оцінки її ефективності та розробки пропозицій щодо її оптимізації, саме в рамках узгодженої процедури. Ми вважаємо, що не рекомендується порушувати пов'язаний з ним потік контролю та розвитку. Окремо від загального контролю ми можемо оцінити витрати, дотримуючись узгодженої процедури, яка проводиться на основі затвердженого режиму перевірок. Враховуючи сучасний стан розвитку сільськогосподарського виробництва та характер прийняття управлінських рішень, стає очевидним, що перевірки облікової інформації вже недостатньо для оцінки собівартості продукції.

Система обліку та управління витратами, пов'язаними з виробництвом продукції тваринництва в ТОВ «Агрофірма «Вперед» являє собою сукупність методів і прийомів, які є основними, вимірюють собівартість продукції, узагальнюють інформацію та контролюють її стан. Робота цих систем залежить від загального успіху бізнес-процесів, залучених до виробництва чогось.

У ТОВ «Агрофірма «Вперед» діє система бухгалтерського обліку, яка базується на нормах вітчизняного законодавства, використовується схема документообігу. Усі облікові процедури разом забезпечують інформацію та основу для виконання узгодженої процедури.

Традиційна концепція обліку витрат полягає в записі економічних подій життя в спеціалізованих формах первинних облікових документів, які потім супроводжуються представленням показників у формі фінансової звітності. Вихідна інформація щодо витрат на виробництво продукції тваринництва міститься в спеціалізованих первинних документах. У процесі внутрішнього контролю особлива увага приділяється первинним документам та їх значенню як джерел інформації, що представляють реальну світову економіку, це робиться з найбільшою увагою для виявлення помилок і викривлень. Часто це розповідь про корми, які в загальному бюджеті займають, наприклад, більшість витрат. від 50 до 100 відсотків.

Проведені дослідження показали, що типові помилки в обліку витрат,

пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, викликані неправильним застосуванням вимог законодавства, а більшість помилок пов'язана з недотриманням облікової політики щодо формування та розподілу витрат:

- оформлення документів з порушенням вимог;
- порушення методики нарахування амортизації основних засобів;
- порушення облікової політики щодо списання витрат;
- неправильне обчислення витрат та передача інформації до форм звітності.

Синтетичний облік витрат, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, ведеться на рахунку 23 «Виробництво», субрахунок 232 «Тваринництво». За дебетом рахунку 232 «Тваринництво» проводиться фактична собівартість виробництва продукції тваринництва, а за кредитом – планова (нормальна) собівартість продукції.

За рік зарахування за дебетом і кредитом рахунку 232 «Тваринництво» утворюється велика сума. У результаті дослідження систем бухгалтерського обліку встановлено, що інформація про витрати користувачам надається у спеціалізованих формах бухгалтерської (фінансової) та статистичної звітності. Виходячи з вищевикладеної інформації, можна зробити висновок, що для отримання більшого обсягу інформації необхідно удосконалити існуючі форми звітності, а також рекомендовано розкрити необхідну кількість пояснень щодо показників, рядків, графіків та окремих реквізитів.

Їх кількість у кожній господарській організації буде залежати від специфіки її діяльності. Контроль і аналіз витрат, пов'язаних з виробництвом готової продукції, можна здійснювати спільно з іншими системами: внутрішнім аудитом, управлінським обліком. І навпаки, чим більший ступінь деталізації, тим більший рівень управління забезпечується аналізом та оцінкою представлених даних, як за поточний період, так і в порівнянні з попередніми періодами.

На основі даних системи внутрішнього контролю можна приймати

конкретні рішення щодо управління. Спектр засобів внутрішнього контролю більший, ніж у бухгалтерії.

У рамках функціонування SMC ретельно перевіряється загальна діяльність організації та окремі процеси в ній. Крім того, використовуються прості методи дослідження, такі як кадрове опитування, і складні методи економіко-статистичного аналізу.

Система внутрішнього контролю – це моніторинг економічного життя організації щодо витрат і оцінка того, чи відповідають ці витрати цілям організації. Обов'язки SMC порівнюються з обов'язками виробничої процедури щодо перевірки рахунків та оцінки ризику, пов'язаного з конкретними видами діяльності, а також запобігання виникненню негативних наслідків. Оцінці ризику передуює опис бізнес-процедури. Опис ризику в системі внутрішнього контролю ТОВ «Агрофірма «Вперед» включав: ознаку потенційної внутрішньої та зовнішньої шкоди, що передуює події; причина та ймовірність події; можливі наслідки та їх значення. Для оцінки потенційних ризиків бізнес-процесу виробництва продукції тваринництва у ТОВ «Агрофірма «Вперед» рекомендовано провести SWOT-аналіз чотирьох категорій (таблиця 3.1). Аналіз допоможе зрозуміти, які цілі можна досягти і що загрожує організації.

Залежно від ризиків, пов'язаних з бізнес-процесом виробництва тваринницької продукції, ми доповнимо їх перелік за наступними критеріями:

а) виробництво: просте обладнання, яке не планується на тривалий час, просте обладнання, яке пов'язане з плановими ремонтами, несвоєчасне постачання матеріалів, що може призвести до проблем у процесі виробництва, загибель тварин, що призведе до зниження продуктивності та обсягу виробництва, відхилення від технології виробництва, ймовірність втрати безперервності виробництва, низький рівень кваліфікації продукції. кадри, нестача виробничих ресурсів; і необґрунтований вибір технології;

б) економічні: подорожчання ресурсів, зростання інфляції і, як

наслідок, подорожчання ресурсів, підвищення ставки комерційних кредитів;

в) фінансові: незаплановане підвищення податків, невиконання партнерами своїх договірних зобов'язань, значні збитки від основної діяльності, наявність високої кредиторської заборгованості та ймовірність її непогашення у встановлений термін, необґрунтоване підвищення собівартості продукції,

г) екологічні: негативно вплив на навколишнє середовище. Створення інформації на основі вищезазначених показників і даних, безсумнівно, покращить бухгалтерську (фінансову) звітність підприємства, дозволить визначити переваги та проблеми, пов'язані з діяльністю суб'єкта господарювання, а також дасть можливість зосередитися на конкретних цінностях.

Таблиця 3.1 – SWOT-аналіз для оцінки внутрішніх ризиків системи внутрішнього контролю ТОВ «Агрофірма «Вперед»

Сильні сторони	Можливості
1. Впровадження нових технологій для виробництва. 2. Високий виробничий потенціал. 3. Операційна ефективність внутрішнього контролю.	1. Можливість розширення асортименту. 2. Розвиток ринку онлайн-продажів. 3. Навчання персоналу. 4. Розробка нової стратегії залучення клієнтів, постачальників. 5. Розширення обсягів виробництва за рахунок Національних програм та державної підтримки.
Слабкі сторони	Загрози
1. Недостатність власних ресурсів для поповнення оборотних активів / обмеженість оборотних коштів. 2. Низька оборотність запасів. 3. Несумлінність персоналу. 4. Виникнення зловживань персоналом. 5. Висока витратоємність продукції. 6. Не економне використання ресурсів	1. Збільшення собівартості продукції за рахунок зростання цін на ресурси. 2. Скорочення обсягів виробництва / недостатні масштаби 3. Посилення контролю якості продукції. 4. Відсутність структури внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту 5. Порушення принципу безперервності діяльності.

Джерело: систематизовано автором

Таким чином, ми пропонуємо керівництву ТОВ «Агрофірма «Вперед» окрім тестування систем бухгалтерського обліку та законності здійснення господарського життя підприємства, оцінити ефективність господарського

процесу, який покликаний виконати вимоги узгодженої процедури. Перевага запропонованого методу оцінки полягає в тому, що він забезпечує можливість кількісного вираження показників, що дозволяє порівнювати різні показники. Крім того, оцінка методу в рейтинговому форматі полегшує зацікавленим сторонам легко розпізнавати результати контролю. Система внутрішнього контролю забезпечує постійний контроль за ходом бізнес-процесів і оцінку якості продукції. Результатом функціонування системи внутрішнього контролю в сільськогосподарській організації є відсутність помилок або оман, крадіжок, нехтування технологічними вимогами, нехтування нормами чинного законодавства та досягнення цілей організації.

ВИСНОВКИ

У існуючих реаліях бізнесу недостатньо проводити перевірку показників бухгалтерської (фінансової) звітності. Сьогодні потрібно мати актуальну та оперативну інформацію про поточні процеси ТОВ «Агрофірма «Вперед» для прийняття оперативних управлінських рішень. Більш того, потрібна належна та об'єктивна оцінка ефективності виробничої діяльності з метою отримання державної підтримки, що гарантує у довгостроковій перспективі сталий розвиток підприємства.

Галузь тваринництва характеризується стійкістю свого розвитку та забезпечується різними заходами державної підтримки, що пояснює її функціональне значення та пріоритетність у забезпеченні населення необхідними продуктами харчування, цим сприяючи вирішенню завдань із забезпечення продовольчої безпеки країни.

З проведеного дослідження в розрізі обліку і аудиту готової продукції тваринництва слід зробити такі загальні висновки:

1. У бухгалтерському обліку готова продукція відображається, як правило, за фактичною собівартістю. Облік готової продукції тваринництва для підприємства – це важливий етап управління, що у систему забезпечення економічної безпеки.

2. Особливостями обліково-контрольного забезпечення готової продукції тваринництва є: фактор сезонності; застосування низькоефективних технологій введення документообігу на підприємствах; відсутність капіталовкладень в автоматизацію обліку готової продукції тваринництва.

3. Обліково-контрольне забезпечення готової продукції тваринництва в Україні регулюється затвердженою чотирирівневою системою законодавчих та нормативних актів. До неї належать законодавчий, нормативний, методологічний та організаційно-розпорядчий рівні. Комплексна оцінка фінансового стану ТОВ «Агрофірма «Вперед», показала,

що рейтинг фінансового стану має найвище значення. Але інтегрований показник фінансового стану знизився з 8,31 в 2018 р. до 7,76 в 2022 р. Дана ситуація зумовлена низькими показниками ділової активності (період оборотності дебіторської заборгованості і період оборотності активів) та підвищення частки простроченої кредиторської заборгованості.

4. Аналітичний облік витрати на виробництво продукції тваринництва здійснюється за статтями витрат з: обліку витрат праці; обліку предметів праці (витрати матеріальних цінностей); обліку засобів праці (амортизація основних засобів); обліку вартості робіт і послуг, виконаних сторонніми підприємствами й організаціями.

5. Синтетичний облік готової продукції тваринництва в підприємстві ведеться на субрахунку 272 «Продукція тваринництва» в кредиті якого відображається вихід готової продукції а в дебеті накопичення витрат, обороти і залишки з якого переносяться в Журнал-ордер № 5 А с.-г. розділ тваринництво.

6. Перевірка обліку витрат на виробництво продукції тваринництва та оцінка їх ефективності при узгоджена процедура повинна ґрунтуватися на побудові єдиної концепції, запропонованої в роботі, ключовими елементами якої є: мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, принципи, організаційні та методичні блоки, що дозволяє далі розробляти внутрішньо фірмовий стандарт щодо виконання узгодженої процедури.

7. Практика показала, що в даний час контроль витрат на виробництво продукції тваринництва традиційно здійснюється в рамках підтвердження достовірності бухгалтерської (фінансової) звітності. Контроль цієї ділянки обліку при проведенні перевірки може бути достатнім без оцінки вкладених витрат за одиницю виробленої продукції.

8. Загальна методика контролю витрат на виробництво продукції та її структурні елементи в ТОВ «Агрофірма «Вперед» складається із 3 розділів: Розділ – Концептуальні основи контролю; 2. Розділ – Нормативна документація; 3 Розділ – Прапктичні аспекти.

9. Аналітичний облік витрати на виробництво продукції тваринництва здійснюється за статтями витрат з: обліку витрат праці; обліку предметів праці (витрати матеріальних цінностей); обліку засобів праці (амортизація основних засобів); обліку вартості робіт і послуг, виконаних сторонніми підприємствами й організаціями.

10. Синтетичний облік готової продукції тваринництва в підприємстві ведеться на субрахунку 272 «Продукція тваринництва» в кредиті якого відображається вихід готової продукції а в дебеті накопичення витрат, обороти і залишки з якого переносяться в Журнал-ордер № 5 А с.-г. розділ тваринництво.

11.Перевірка обліку витрат на виробництво продукції тваринництва та оцінка їх ефективності при узгоджена процедура повинна ґрунтуватися на побудові єдиної концепції, запропонованої в роботі, ключовими елементами якої є: мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, принципи, організаційні та методичні блоки, що дозволяє далі розробляти внутрішньо фірмовий стандарт щодо виконання узгодженої процедури.

12.Практика показала, що в даний час контроль витрат на виробництво продукції тваринництва традиційно здійснюється в рамках підтвердження достовірності бухгалтерської (фінансової) звітності. Контроль цієї ділянки обліку при проведенні перевірки може бути достатнім без оцінки вкладених витрат за одиницю виробленої продукції.

При оцінці системи внутрішнього контролю нами запропоновано для керівництва ТОВ «Агрофірма «Вперед» додатково до тестування облікових систем та законності здійснення фактів господарського життя, оцінювати ефективність бізнес-процесу, що відповідатиме завданням виконання узгодженої процедури.

Запропоновані удосконалення обліку і аудиту готової продукції тваринництва для ТОВ «Агрофірма «Вперед» дозволяють в оптимально стислий термін отримати необхідні та якісні підтвердження цільового та раціонального використання ресурсів, виявити проблеми та запропонувати

заходи щодо їх вирішення

Таким чином, комплексне впровадження запропонованих заходів дозволить наблизити облік і контроль до вимог Національних та міжнародних стандартів, робота бухгалтера буде більш ефективною, а інформацію, що надходить більш повною, точною та економічно обґрунтованою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва А.В. Удосконалення обліку витрат на виробництво та формування собівартості продукції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 23, частина 1. С. 5-9.
2. Артеменко Н.В. Особливості обліку витрат на виробництво продукції рослинництва. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність*. Харків: НТУ «ХП», 2016. С. 299-302.
3. Бадалов Х.М. Досягнутий рівень собівартості продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 1. С. 203-210.
4. Баришевська І.В. Формування собівартості продукції рослинництва та шляхи її зниження на сільськогосподарських підприємствах. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер.: Економічні науки*. 2017. №7. С. 70-76.
5. Бондаренко Н.М. Особливості обліку витрат і виходу продукції рослинництва. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С.76-82.
6. Боярський Ю.І. Оцінка залишків незавершеного виробництва: проблеми визначення. *Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2(20). <http://www.pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/43766/40486> (дата звернення 27.11.2024)
7. Бурко К.В. Методи обліку витрат в обліковій політиці сільськогосподарських підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 2. С. 162- 178.
8. Васильєва В.Г., Коновалова О.В., Січева К.В. Особливості організації обліку доходів і витрат у фермерських господарствах. *Економічний простір*. №148, 2019. С. 116-128.
9. Варченко О.М., Свиноус І.В., Іванова Л.С., Ткаченко К.В., Биба В.А. Методичні підходи до управління витратами сільськогосподарських

підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 19-26.

10. Гаврилюк О. О. Сучасний стан виробництва продукції рослинництва та його вплив на побудову обліку витрат. *Ефективна економіка*. 2018. №6. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2018/45.pdf (дата звернення 03.12.2024)

11. Гайдаржинська О.М. Коверга Д.О. Основні методи калькулювання собівартості продукції та різновиди систем обліку витрат. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 17. С. 639-643.

12. Головацька С.І. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С.36-40.

13. Домбровська Н.Р. Сутність витрат підприємства як обліково-економічної категорії. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. Випуск 3-2 (46). С.133-136.

14. Єдинак Т.С. Омельницька Ю.Е. Особливості калькулювання собівартості продукції рослинництва сіськогосподарськими підприємствами. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск №19. С.1260-1265.

15. Заковоротний О.О., Ткаль Я.С. Вплив штучного інтелекту на організацію обліку. *Науковий журнал «Науковий простір»*. № 25. *Матеріали науково-практичної конференції «Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства»* (м. Харків, 11-13 березня 2025 року). 2025. С. 41–42. https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/crp_25.pdf.

16. Заковоротний О.О., Ткаль Я.С. Удосконалення внутрішнього контролю готової продукції тваринництва у сіськогосподарському підприємстві. *Науковий журнал «Advanced top technology»*. № 7. *Матеріали конференції «Новітні технології сучасного суспільства»* (м. Харків, 23 березня 2025 року). 2025. С. 22–23.

17. Здирко Н., Іщенко Я. Організаційні основи побудови системи обліку витрат виробництва фермерських господарств. *Економіка та суспільство*. № 50. 2023. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-86> (дата звернення: 10.05.2024)

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 (зі змінами, внесеними наказом Мінфіну від 31.05.2012 р. №658). <http://dtkt.com.ua/show/2cid06881.html#in> (дата звернення: 12.05.2024)

19. Ігнатенко М.М., Леваєва Л.Ю., Романюк І.А. Інформаційне забезпечення організаційно-економічних пріоритетів розвитку фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7854> (дата звернення: 11.06.2024)

20. Іщенко Я.П., Мельник О.С. Правове забезпечення обліку витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в Україні. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 8. С. 120-130.

21. Копотієнко Т.Ю. Економічна сутність та класифікація витрат як об'єкта внутрішнього аудиту. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 23. С.627-635.

22. Кравченко М.В. Вдосконалення обліку витрат на виробництво продукції на аграрному підприємстві. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №4. Том 30 (69). С.134-139.

23. Кушнір В. Економічна сутність і зміст витрат на виробництво продукції рослинництва та формування її собівартості. http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_3_2013_04_18_19/ekonomichna_sutnist_i_zmist_vitrat_na_virobnictvo_produkciji_roslinnictva_ta_formuvannja_jiji_sobivartosti/23-1-0-592 (дата звернення: 07.02.2025)

24. Лепетан І.М. Організація управлінського обліку за центрами витрат у сільськогосподарських підприємствах. *Агросвіт*. № 23, 2019. С.19-24.

25. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73.

<http://www.mfu.gov.ua> (дата звернення: 02.02.2025)

26. НП(С)БО 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790. <http://www.mfu.gov.ua> (дата звернення 07.02.2025)

27. Павлова Г., Приходько І., Волчанська Л. Облік витрат в аграрних і переробних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-9> (дата звернення: 17.02.2025)

28. Панченко І.А. Класифікація прибутку для цілей бухгалтерського обліку, аналізу та контролю: критичний аналіз існуючих підходів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. №1. С.224- 236.

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 12.02.2025)

30. Радєва О.Г., Пілюсова А.С. Сучасна вітчизняна та зарубіжна практика калькулювання собівартості продукції, обліку та управління виробничими витратами підприємства. *Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства*. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. № 5. С. 133-141.

31. Cohen, S., Manes Rossi, F., Mamakou, X. and Brusca, I. (2022), «Financial accounting information presented with infographics: does it improve financial reporting understandability?», *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, Vol. 34 №. 6, pp. 263-295. <https://doi.org/10.1108/JPBAFM-11-2021-0163> (Date of application 30.11.2024).

32. Magerakis, E. (2022), «The importance of managerial discretion on managerial ability–firm cash holding nexus», *Management Decision*, Vol. 60 №. 12, pp. 3275-3303. <https://doi.org/10.1108/MD-07-2021-0991> (Date of application 30.11.2024).

33. Nazarenko O. Accounting and economic aspects of the calculation of the integrated assessment index of outsourcing companies. *European Science*.

Scientific journal. 2020. № 1. pp. 64-70. URL: <http://www.european-science.sk/storage/journals/essays/1-2020/362.pdf> (Date of application 30.12.2024).

34. Syrtseva, S., Ivaniuk, U., Fedotova, I., Hurina, O., Dovzhyk, O., & Nazarenko, O. (2022). Innovative potential and development of Ukrainian small enterprises during the war (2022-2023). *Amazonia Investiga*, 11(58), 222-232.

ДОДАТКИ